

SLOVENSKI

Izdaja časopisno-založniško podjetje SZDL "Nas tiske" / Direktor: Rudi Janžura / Odgovorni urednik: Sergej Vošnjak / Tiskovna tiskarna "Slov. poročevalca" / Uredništvo: Ljubljana, Tomšičeva ulica 5, telefon 23-522 do 23-526 / Uprava: Ljubljana, Tomšičeva ulica 5, telefon 23-522 do 23-526 / Oglasi oddelček: Ljubljana, Karlovjeva ulica 4, telefon 21-596, za ljubljanske naročnike 20-463, za sunanje 21-532 / Poštni predal 29 / Tekoči račun Narodne banke 601-17-163 / Mesečna naročnina 200 din

Poročevalec

SLOVO V SPLITU

Predsednik republike odpotoval iz Splita

Vojna ladja »Galeb« je odplula točno ob 10.30 — Spremljajo jo rušilci »Učka«, »Durmitor«, »Biokovo« in »Triglav«

Split, 31. maja. Predsednik republike Josip Broz Tito je zapustil danes ob 10.30 na vojni ladji »Galeb« splitsko pristanišče in odpotoval v Grčijo. Z njim so odpotovali tudi člani uradnega spremstva državni sekretar za zunanje zadeve Koča Popović, generalni sekretar predsednika republike dr. Jože Vilfan, prof. dr. Božidar Lavrič, generalni major Miloš Sumonja in namestnik šefa protokola Pavle Beljanski. V Atenah se jim bo pridružil tudi poobl. minister Ranko Zec.

Čeprav uradni odhod ni bil napovedan, se je mnogo Splitčanov poslovilo od predsednika Tita. Za pred 9. uro je bil pomol proletarskih brigad, na katerega je bila privezana bojna ladja »Galeb«, poln ljudstva. Okrog 9.30 so prispeli na pomol poveljniki jugoslovanske vojne mornarice viceadmiral Mato Jerković,

načelnik štaba Jugoslovanske vojne mornarice kontra admiral Ljubo Truda, ljudska poslanca mesta Splita Ante Roje in Ante Jurjevič, predsednik ljudske odbora mesta Splita Ivo Senjanović in predsednik mestnega odbora SZDL Alfi-jevič, nek. lito pozneje pa tudi državni sekretar za zunanje zadeve Koča Popović.

Točno ob 10. uri je orkester Jugoslovanske vojne mornarice zaigral državno himno in napovedal prihod predsednika republike na pomol proletarskih brigad. Ta hip je k maršalu Titu pristopil poveljnik Jugoslovanske vojne mornarice Mate Jerković in mu raportiral. Ko je predsednik pregledal častno četo mornarjev, je množica zbranih meščanov viharno pozdravljala predsednika republike. Skupno z maršalom Titom so prispeli na pomol proletarskih brigad tudi predsednik Sabora LR Hrvatske dr. Vladimir Bakarič, član zveznega izvršnega sveta Ivan Krajačić in člani uradnega spremstva predsednika republike. Takoj nato se je predsednik Tito podal na »Galeb«, kjer mu je raportiral viceadmiral Josip Cerni. Zatem se je maršal Tito pozdravil s poveljnikom »Galeba«

„Balkanski sporazum se bo utrdil s spremenitvijo v zvezo“

— je odgovoril maršal Tito na vprašanje grške brzojavne agencije

Beograd, 31. maja (Tanjug). — Predsednik republike Josip Broz Tito je dal glede na svoj obisk v Grčiji naslednje odgovore na vprašanja atenske brzojavne agencije:

Vprašanje: Grški narod vidi v obisku Vaše ekscelence pečat prijateljstva, ki družijo obe državi, katerih enaki interesi in miroljubna stremjenja so povod za razvoj prijateljstva in organiziranje skupne obrambe. Kakšne so po vašem mnenju možnosti za ožje gospodarsko in kulturno sodelovanje med našima sosednima državama?

Odgovor: »Z veseljem pričakujem prihoda v Grčijo, da bom osebno sporečil prijateljska ču-stva narodov nove Jugoslavije do grškega naroda in bom z vodilnimi ljudmi Grčije izmenjal mnenja o vprašanjih, ki zanimajo obe državi in so v splošno korist.«

Čeprav so bili že doslej doseženi lepi uspehi, zlasti v političnem in kulturnem sodelovanju, sodim, da še daleč niso izčrpane vse možnosti za še bolj plodovito sodelovanje tako na gospodarskem kot kulturnem področju.

Prepričan sem, da niti vodilni ljudje Grčije niti mi ne bodo ničesar opustili, da se bo vsestransko sodelovanje med našima državama razvijalo tako, kot zahtevajo koristi naših narodov.«

Vprašanje: Kako si zamišljate utrditev zvez med Grčijo in Jugoslavijo?

Odgovor: »Utrditev grško-jugoslovanskih zvez vidim prav v takem sodelovanju kot sem ga omenil prej, in v trdni povezavi naših obrambnih naporov, da se zagotovo naša neodvisnost in nedotakljivost ter mir na Balkanu.«

Vprašanje: Kako pojmuje

stvom napotil proti splitskim vratom, med otokoma Solto in Bračom. Nato je zaplul v Viški kanal ter kmalu pustil za seboj Hvar, Korčulo, Vis in druge naše otoke.

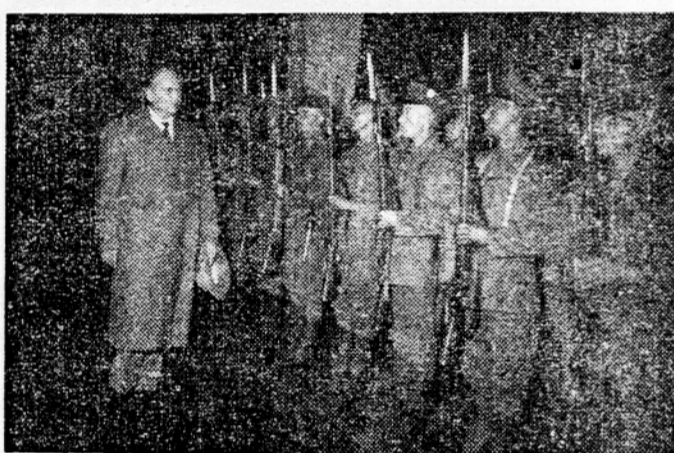
Po blagem vetru in lahno vzvalovanem morju bo imel »Galeb« s svojimi potniki ugodno vožnjo na poti v prijateljsko Grčijo.

Maršal Tito in Kardelj v razgovoru z veleposlanikoma Grčije in Turčije

Slovo od predsednika republike na kolodvoru v Beogradu

Pregled častne čete v Beogradu

Prihod predsednika republike v Split

Utrjevanje zaveznitva

Redki so obiski državnikov zaveznikom in prijateljskim državam, ki vzbude v svetu toliko zanimanja, kolikor ga vzbujajo obiski predsednika Tita Grčiji in njegov prejšnji obisk Turčiji. Vendar v tem ni nič čudnega. Razvoj, ki so ga naredile tri balkanske države v zadnjih dveh letih, zlasti pa od podpisa ankerskega sporazuma dalje, je pokazal take uspehe, na kakršne so res lahko ponosni voditelji in narodi vseh treh držav. Ni še dolgo tega, ko so po svetu, kadar so govorili o Balkanu, imenovali ta del Evrope »sod smodnika«. Danes pa lahko rečemo, da je postal Balkan steber mira. Z velikimi napori, predvsem pa z odločno voljo, so ne glede na ovire Turčija, Grčija in Jugoslavija dosegle cilj, ki so si ga postavile — ustvarile so zaveznitvo in prijateljstvo, ki je danes lahko zgrejenim državam na svetu.

Minilo je komaj leto dni od podpisa ankerskega sporazuma, toda v tem kratkem času je bilo v okviru balkanskega sodelovanja stvorenega mnogo. Sodelovanje se je razvijalo na vseh področjih. Selenjenji so bili gospodarski sporazumi, nenehno so se razvijali kulturni stiki, posamezne organizacije treh držav že razvijajo svoje delo v balkanskem okviru, študentske, novinarske, vojaške in druge delegacije z medsebojno izmenjavo obiskov utrjujejo med narodi treh držav tisto zaveznitvo in prijateljsko sodelovanje, ki so ga sklenili državni in ga potrdili s slovesnim podpisom ankerskega sporazuma.

Prav ta nagel razvoj trojnega sodelovanja je med obiskom predsednika Tita v Turčiji privedel tudi do skupne deklaracije državnikov obeh držav v želji, da se balkanski sporazum dopolni s selenitvijo vojaške zveze. Grški državni in pri ankerskih razgovorih niso bili prisotni, so naknadno potrdili, da se popolnoma strinjajo s predlogom o katerem je razpravljal predsednik Tito s predsednikom turške republike Bayramem.

Velik pomen, ki ga pripisujejo grški politični krogi in ves grški tisk obisku predsednika Tita v Grčiji, predvsem pa tudi zadnje izjave maršala Papagosa in obrambnega ministra Kanelopulosa kažejo, kako važen bo ta obisk za nadaljnji razvoj in obstoj prijateljskih odnosov. Med obiskom predsednika Tita v Grčiji se bodo nadaljevali razgovori, ki so bili začetki ob njegovem obisku v Turčiji. Pri tem pa bodo imeli državniški popolno podporo narodov obeh držav.

Odgovor, ki so ga dali grški državniški ob podpori vsega grškega javnega mnenja italijanskim politikom in njihovim grožnjam ter izsiljevanju v zvezi z napovedano sklenitvijo balkanske vojaške zveze, pa je pokazal, da bodo balkanske države tudi vnaprej, kakor doslej znane premagovati ovire in se ne bodo ozirale na tiste, ki bi jih radi odvrnili od velike naloge, ki jo imajo pred seboj, pa naj bodo to oni na vzhodu ali na zahodu. Balkanske države imajo pravico same odločati o svoji usodi in poskrbeti za varnost svoje ozemlja.

Prepričani smo, da bo z obiskom predsednika Tita Grčiji dosežen tisti uspeh, na katerega upajo tako naši, kot grški in turški narodi. Vse priprave kažejo na to, da bo ta obisk še bolj utrdil balkansko zaveznitvo in približal tudi končno sklenitev vojaške zveze med tremi balkanskimi državami, ki bo še učinkoviteje zagotovila varnost in mir v tem delu Evrope.

IZ ZAKONODAJNEGA O DBORA ZVEZNEGA ZBORA

O predlogu zakona o sodiščih bo moral razpravljati še Svet narodov

Prvi del zakonskega predloga je ustavnega značaja — O predlogu bo sklepala zvezna skupščina ob koncu junija

Beograd, 31. maja. Zakonodajni odbor zveznega zbora je dopoldne začel razpravljati o predlogu zakona o sodiščih, ki mu ga je poslal odbor za organizacijo oblasti in uprave. Predsednik zakonodajnega odbora dr. Maks Snuderl je v začetku seje prebral pismo, v katerem ga predsednik odbora za organizacijo oblasti in uprave obvešča, da ta odbor ni obravnaval določb prvega dela predloga zakona o sodiščih, ker ni bil za to pristojen, in sicer zato, ker ima prvi del predloga zakona ustavnega značaja in je za njegovo sprejem potreben poseben postopek.

V obrazložitvi načina, kako naj zakonodajni odbor razpravlja o predlogu zakona o sodiščih, je dr. Maks Snuderl nato dejal, da je predlog zakona ustavnega značaja in da bi odbor lahko o njem razpravljal šele potem, ko bi Svet narodov odločil, da se lahko izpremeni ustava. Zveznemu zboru bo predložil zakonodajni odbor zakon v celoti. Svet narodov bo odločil o zakonu v celoti in bodo o njem glasovali kot o ustavnem zakonu ter bo stopil v veljavo ob razglasitvi v plenumu skupščine. Zato zakonodajni odbor danes ne more začeti razprave o končnem besedilu zakona, ker zvezni zbor še ni dal predloga za njegovo proučevanje.

Dr. Snuderl je nadalje dejal, da ga je sekretariat za zakonodajo pri zveznem izvršnem svetu obvestil, da se tovariša Edvard Kardelj in Aleksander Ranković strinjata s tem, da se zakon o sodiščih in zakon o gospodarskih sodiščih ne razglasita na plenarnem zasedanju skupščine, ki se bo začelo 10. junija, temveč na plenumu skupščine, ki bo ob koncu junija. O obeh zakonih bo podan ekspozice in bo razprava o obeh predlogih zakonov istočasno. Da pa bi zakonodajni odbor čim bolj izkoristil čas, ki ga ima še na razpolago, je dr. Maks Snuderl predlagal, naj začne odbor razpravljati o predlogu zakona o sodiščih v obliki razprave, toda po vseh

določbah poslovnika, tako da bo lahko kasneje, ko bo sklenjeno, da odbor začne proučevati ta zakon, v kratkem času potrdil to, kar bo danes in jutri odločil.

Po uvodni razlagi dr. Maksa Snuderla se je razvila živahna razprava o značaju zakona o sodiščih, v kateri so govorili dr. Gojko Garčin, dr. Zaim Sarac, dr. Hinko Križman, Ilija Došen, Ninko Petrovič in dr. Maks Snuderl.

Predsednik odbora dr. Maks Snuderl je v tej razpravi dejal, da je temeljna koncepcija razlagal, ki je govoril ob razlaganju ustavnega zakona, bila ta, da ni potrebno krpiti starih ustavnih zakonov, temveč izpolnjevati novi ustavni sistem na temelju posameznih ustavnih zakonov. Iz tega se vidi, da je obstoj načrt, da se ves ustavni sistem najprej izpolni na temelju posameznih

ustavnih zakonov in da se še le na koncu, ko bo vse obseženo z novimi ustavnimi zakoni, začne končna izdelava ustave, če bo to potrebno.

Na koncu razprave je zakonodajni odbor sklenil, da naj se zakon o sodiščih izdela v celoti kot enoten zakon, na koncu pa naj se naglasi, da ima ustavni značaj samo njegov prvi del, medtem ko bi se ostale njegove določbe lahko izpreminjale tako, kakor se izpreminjajo zakoni.

Odbor je nato začel razpravljati o posameznostih predloga zakona o sodiščih. Med drugim je odbor sklenil, da v osnovne določbe vnese predpis, da je razprava pred sodiščem praviloma javna. Ta predpis ni bil vnešen v predlog zakona zato, ker so strokovnjaki zveznega izvršnega sveta smatrali, da ni potrebno, ker imamo to pravilo izraženo že v raznih drugih zakonih. Zakonodajni odbor pa je mnenja, da je ta predpis nujen tudi v osnovnih določbah zakona o sodiščih. Odbor nadaljuje delo.

Atene pripravljene za sprejem

Atene, 31. maja (Od našega posebnega dopisnika). Glavno mesto Grčije pospešuje priprave za sprejem predsednika republike. Lična svečana tribuna pri Hadrijanovih vratih je že skoro dokončana, po glavnih prometnih arterijah Aten urejajo zadnje, kar je potrebno za svečano razsvetljavo, pa tudi drugače je čutili, da se mesto pripravlja, kako bi za nekaj dni prilagodilo svojo podobo obisku iz sosedne države.

Vse te priprave pa niso morda le izraz neke konvencionalnosti, bolj ali manj enake pri vseh takih prilikah, marveč so nekaj več, so odraz splošnega razpoloženja in čustva grškega ljudstva do Jugoslavije. Kdor je mogel te dni opazovati ljudi po kavarnah ali drugod s kakšnim zanimanjem čitajo odlomke iz biografije predsednika Tita, ki jih je začel objavljati list »Elef-

teros Logos«, kdor je lahko videl kopico ljudi, ki so pred izlozbo v Churchillovi ulici ogledovali tiste slike, ki kažejo predsednika Tita in one, ki govore o prijateljskih vezeh med Jugoslavijo in Grčijo, ali kdor je mogel biti priča zanimanja uglednega atenskega novinarja za izvor Titovega imena, za razne dogodke iz njegovega življenja, za osebe iz njegovega spremstva, in še marsikaj drugega, temu je pač povsem jasno, da bo sprejem, ki ga pripravljajo Atene Titu res manifestacija trdnih vezi med obema državama. Kako pristno so te vezi pa končno kažejo tudi številni članki in izjave, ki jih posveča tukajšnji tako vladni kakor opozicijski tisk obisku predsednika Tita pri Balkanski zvezi in nadaljnemu poglobljanju prijateljstva med obema državama.

D. Benko

Razstava o JLA

Atene, 31. maja (Od našega posebnega dopisnika). V Zabjenu, ki je obdan z lepimi drevesnimi nasadi in cvetličnimi gredami, in leži tako rekoč sredi najlepšega atenskega parka, bo do jutri ob pol 6. uri zvečer odprli razstavo »nastanek in razvoj jugoslovanske ljudske armade«. V notranjem odprtem prostoru tega reprezentančnega razstavnega poslopja, grajenega — morda zaradi bližine Akropolis — v neoklasičnem stilu z jonskimi in korintskimi stebri, so danes zvečer začeli razmeščati in urejevati že pripravljeno razstavno gradivo.

Razstava, ki bo pod pokroviteljstvom grškega ministra narodne obrambe Kanelopulosa in našega veleposlanika v Atenah Radoša Jovanovića, je razdeljena v dva vsebinska dela: narodnoosvobodilna vojna in povojni razvoj. Slike, razni faksimili, grafikon, zemljevidi in podobno živo in plastično kažejo rojstvo jugoslovanske partizanske vojske, njen nadaljnji razvoj in njeno prerasčanje in sedanjo močno ter s sodobnimi sredstvi opremljeno armado.

Četudi se razstava danes že ureja, se je obisk pravzaprav že začel. Ko smo popoldne ogledovali razstavno gradivo, so se

VREME

Napoved za torek, 1. junija: Menjajoča do pretežne oblačnosti. Od časa do časa nekaj rahlih padavin. Temperatura se ne bo bistveno izpremenila.

nam pridružile skupine borcev grške vojske in atenskih meščanov, ki so imeli sicer namen ogledati si zanimivo razstavo arhitekture vzhodnega sredozemlja, ki je v istem poslopiju, pa jih je dostej razvrščeno, čeprav še nepopolno gradivo o nastanku in razvoju JLA, boji pritegnilo.

D. Benko

Za spomenik Nikoli Tesli v New Yorku

Zagreb, 31. maja. Na seji iniciativnega odbora za proslavo 100-letnice rojstva Nikole Tesle so predlagali, da bi začeli pripraviti za postavitev spomenika velikemu znanstveniku v New Yorku, kjer je Tesla delal in imel največje uspehe. Izdelavo spomenika bi razpeli jugoslovanski kiparju Mestrovicu, ki živi v ZDA.

Jugoslovansko-madžarska komisija za označbo meje

Beograd, 31. maja (Jugopres). Jugoslovansko-madžarska meja komisija, katere naloga je bila izvesti sporazum o označbi meje, je končala delo. Komisija je zasedala v Somboru od 17. do 22. maja letos.

Razgovori o varstvu izraelskega premoženja

Beograd, 31. maja. V Beogradu so se te dni pričeli med izraelskimi in jugoslovanskimi predstavniki razgovori o očitni in varstvu izraelskega premoženja v Jugoslaviji. V imenu Izraela se udeležuje razgovorov posebni predstavnik vlade g. Natan, v imenu Jugoslavije pa svetnik državne sekretariata za zunanje zadeve dr. Ladislav Serb.

V začaranem (?) gostinskem krogu

Med razpravo o novi uredbi o gostinskih podjetjih ter gostiškem in med pripravami za njeno izvedbo je prišlo v raznih krajih Slovenije do mnogih vprašanj, na katera si posamezniki iz gostinstva, pa tudi iz ljudskih odborov niso znali odgovoriti. Da bi pri-

šli glede tega do nekkih skupnih stališč oz. sklepov, je bila v soboto na pobudo Gostinske zbornice Slovenije pri republiknem sekretariatu za gospodarstvo konferenca, ki so se je udeležili vsi tajniki področnih zbornic.

Pravijo, da združne gostilne ne konkurirajo

Razprava se je precej sukala okrog združnih gostiln, ki se tudi morajo v skladu z novo uredbo reorganizirati kot samostojna združna podjetja ali kot samostojni obrati v okviru za drug. Vendar je bilo bistvo razprave v trditvah navzočih, da omogoča sedanji način poslovanja takim gostilnam doseganje velikih dobičkov, ki pa jih skrijejo v svojih bilancah s fingiranimi visokimi nabavnimi cenami. Kakor je večina trdila, te gostilne namreč dejansko ne doživijo vin po nižjih, konkurenčnih cenah, temveč se s svojimi cenami kar najbolj približajo cenam vin po drugih gostilnah. Sprito tega, je delal n. pr. tajnik iz mariborske zbornice, njihov mestni ljudski odbor ni dosegel svojega namena, ko je dvema združenjama (iz Jelse na Hvaru in iz Šibenika) dovolil odpreti gostilno. Isto je trdil tudi tajnik Gostinske zbornice Ljubljane za redke gostilne vinarskih

zadrug iz drugih republik v Ljubljani. Kar se tiče nas potrošnikov, nas gotovo zanima razen kvalitete predvsem cena in kdor pozna nabavno ali celo proizvodno ceno dalminskih in srbskih vin, se bo strinjati z našimi gostinci, da je razlika med prodajno ceno njihovih in naših slovenskih vin v naših gostilnah res majhna, ali je celo skoraj ni in da je trditve o doseganju velikih dobičkov na račun izkazovanja lažnih visokih nabavnih cen zelo verjetna. Vsekakor bi bilo treba doseči, da delajo vsi pod enakimi pogoji, potrebno pa bi tudi bilo, da se spremenijo tisti združni zakonski predpisi, ki se tičejo delitve njihovega dobička. Če že obstojajo, naj bi se združne gostilne obravnavale glede tega tako, kakor druge gospodarske organizacije in naj bi dajale del dobička tudi ljudskemu odboru, na katerih področju so.

težnje, ki nimajo nobene zakonske osnove. Prav to, da se z decentralizacijo likvidirajo pasivni obrati oz. da se z boljšim delom kolektivov sanirajo, je namreč cilj, ki ga hoče doseči nova uredba s svojo temeljno določbo, da bodi vsako gostišče samostojno; ne glede na to, da na pokrivanju izgub slabih podjetij s presežki dobrih kolektivov ne morejo biti niti najmanj zainteresirani ljudski odbori, ki so udeleženi na dobičku podjetij; ta udeležba bi se namreč ob nadaljevanju stare prakse seveda zmanjšala. Ker pa imamo primere, da bodo nekatera podjetja kljub vsemu pasivna, so pa tam, kjer so, tako potrebna, da jih že iz turističnih interesov ne moremo zapreti, bo moral pristojni ljudski odbor najti pot, ki bo omogočila nadaljnje delo takih gostišč.

botne seje pri republiknem sekretariatu za gospodarstvo naj vključimo z grajo, ki jo zaslužijo gostinci, kljub morda dobri volji, storiti, kar je mogoče, da se gostinstvo spravi v red. Pogosto, zlasti v razpravi o združnih gostilnah in trgovskih podjetjih z vinom na debelo, je namreč prišla do izraza samo njihova skrb za lastni obstoj; kaj in kako je potrošnikom, ki si žele, da bi gostinske cene začele nekoliko padati, o tem ni bilo slišati niti besede. Gostince skrbi, da ne bi padel zaradi »nelojalne« konkurence promet, ne skrbi jih pa, da bo ta promet tako ali tako padel, če bodo ostali pri sedanjih cenah, ali jih celo še dvignili. Potrošniki smo se nad vsem tem že hudo zamislili; čas bi bil, da se zamislijo tudi oni, gostinci! fr

Predlog za nekatere spremembe v zveznem družbenem planu

Beograd, 31. maja. Po obvestilih, ki smo jih dobili v zvezni ljudski skupščini, je zvezni izvršni svet dostavil zvezni ljudski skupščini predlog, na osnovi katerega bi bilo treba izvršiti določene spremembe v zveznem družbenem planu za letošnje leto. V predlogu, ki ga je zvezni izvršni svet poslal predsedniku zvezne ljudske skupščine, je poudarjena potreba, da se ta predlog glede na njegovo nujnost pretresa na prvi seji zvezne ljudske skupščine.

Ena od predloženih sprememb predvideva, da gradbeni objekti, ki služijo trgovinski, gospodarski ali turistični delavnosti, ne bodo obremenjeni z vplačilom amortizacije za zamenjavo. Prav tako je predloženo, naj bi sezonska gostinska podjetja in trgovine vplačale del amortizacije za zamenjavo samo za tisti čas, ko poslujejo. Kot sezonska gostinska podjetja in trgovine se bodo smatrale tiste gostinske gospodarske organizacije, ki opravljajo gostinske posle najdlje devet mesecev na leto.

Zvezni izvršni svet predlaga, da se 19. poglavju doda nov odstavek, na podlagi katerega bi zvezni izvršni svet lahko oprostil sredstva iz tega oddelka (gre za oddelek 10. poglavja) za potrebe splošnega investicijskega sklada v skladu s povprečjem sredstev federacije iznad zneska, ki je predviden v družbenem planu. Dalje se predlaga dopolnitev v pogledu obrestne mere na osnovna sredstva gradbenih objektov, ki služijo trgovinski, gostinski in turistični delavnosti. Kot smo zvedeli, je predloženo, naj bi se zvezni družbeni plan dopolnil tudi z odredbami o višini zamudnih obresti, ki jih je treba plačati, če neka gospodarska organizacija ne plača svojih obveznosti v določenem roku. Dalje predlaga zvezni izvršni svet tudi določene spremembe v načinu uporabe sredstev feder-

acije. Končno je predloženo, da se v plan vnese novo poglavje o kritju presežkov izdajav nad dohodki zveznega proračuna in zveznih skladov za 1952 in 1953. leto. Glede sredstev, ki jih morajo ljudske republike na osnovi odredb zveznega družbenega plana vplačati v korist federacije, bi zvezni izvršni svet lahko na osnovi pooblastil zvezne ljudske skupščine dodelil do 7500 milijonov dinarjev sredstev za investicije ljudski republiki Srbiji, ljudski republiki Makedoniji in ljudskemu odboru mesta Beograda. I. S.

Seja zveznega zbora in zbora proizvajalcev

Dne 10. junija bosta v Beogradu seji zveznega zbora in zbora proizvajalcev Ljudske skupščine FLRJ, ki se bosta pričeli ob 12. uri.

Univerza v Novem Sadu

Beograd, 31. maja. Na jutrišnji seji bo odbor za prosveto republikanskega zbora ljudske skupščine Srbije razpravljali tudi o ustanovitvi univerze v Novem Sadu, ki je že od nekaj želja prebivalcev AP Vojvodine. Potrebe po tej najvišji šolski ustanovi postajajo vse večje. Razen tega pa bi univerza v Novem Sadu znatno razbremenila delo in pouk na beograjski univerzi, ki je zelo obremenjena. Po vsej verjetnosti bo Novi Sad dobil za začetek filozofsko in agronomsko fakulteto.

Angleška sindikalna delegacija na Reki

Reka, 31. maja. Angleška sindikalna delegacija trgovinskih in distributivnih delavcev Vel. Britanije, ki jo vodi G. W. Padley, predsednik Tradeuniona in laboristične poslanec v spodnjem domu, je po osemurnem bivanju v naši državi odšla na Reko. Danes je obiskala okrevališče centralnega sveta Zveze sindikatov Jugoslavije »Otokar Kerševan« v Opatih, jutri pa bo preko Postojne odpotovala v Ljubljano.

lavskega odpora zadnja justifikacija jugoslovanskih fašistov med obema vojnama.

Spopad z Orjuno je pomenil zlom orjunaškega gibanja in hkrati je dal novega polsta delavskemu gibanju v revirjih in po vsej Sloveniji, pa tudi po vsej Jugoslaviji. To so bili dogodki, na katere je vse jugoslovansko delavstvo gledalo s ponosom in ki so svoji pomembnosti presegli slovenski okvir prav zaradi tega, ker je bila Orjuna vsejugoslovanska organizacija, katero so takrat proletarij v Sloveniji zlomili.

Po 1. juniju so se začele na veliko aretacije v revirjih in v Ljubljani in so v celjske zapore zaprli vse, za katere so zvedeli, da so bili na shodu 1. junija, da so bili aktivni komunisti ali pa za katere so domnevali, da so sodelovali pri pripravah. Po teh aretacijah je sledil proces proti 20 obtožencem meseca decembra 1924. leta v Celju. Glavni obtoženci so bili France Klopčič, Albin Erjavec, Slavko Klinc in Mirko Weinberger. Zaradi pogumnega vedenja obtožencev na procesu, zaradi izredno dobre konspiracije in ker ni bilo med nami nobenega izdajalca, se je proces končal z veliko blamažo za policijo in žandarmerijo. Vsi glavni obtoženci so bili oproščeni. Sodišče ni moglo dokazati, da bi obtoženci organizirali spopad in sodelovali pri njem.

Velik vtis je napravilo na sodnike in na občinstvo to, da je večina obtožencev priznala odkritje, da so komunisti in antifašisti in da hočejo to tudi ostati. Omeniti moramo, da je bilo po 1. juniju aretiranih tudi nekaj orjunašev, ker se oblasti pač niso mogle izogniti pritisku javnega mnenja. Govorilo se je, da bo proces proti njim sledil našemu procesu, vendar pa so bili takoj po našem procesu izmuščeni, ne da bi prišli pred sodnike in njihova zadeva je zaspala prav tako kot sodni postopek glede justifikacije Franceta Fakina.

Kako ločevati družbene lastnine danes že privatnih osnovnih sredsiev?

Nekaj let veljavni sistem socialističnega zakupa v gostinstvu se iz nove uredbe izključuje. Tako nastalo vprašanje, kako rešiti vprašanje osnovnih sredstev, ki je v vseh teh primerih še vedno privatna lastnina (inventar, steklenina, event. manjši stroji in podobno). Tu so omenjani tri možnosti: 1. ta sredstva naj odkupi na novo ustanovljena državna gostinska podjetja s krediti, ki naj jih da na razpolago družba; 2. odkupi naj jih novi delovni kolektivi in sicer s privraskom, da mu ne bi bilo treba plačevati obresti na ta sredstva, dokler ni ves znesek izplačan in 3. do konca sezone naj bi počakali, nato pa naj bi se rešilo to vprašanje s krediti, ki jih sedaj tako ni na razpolago. Večina se je zavzemala za drugo rešitev in jo bo zbor-

nica - kakor tudi druge sklepe današnje seje - tudi predlagala pristojnim organom v rešitev. Računajoč z možnostjo, da privatnik, morda celo iz gole nagnjenosti, ne bi hotel prodati inventarja, so bili za to, da se v takih, verjetno redkih primerih pač najdlje potrebnih denar in inventar izplača. Ker pa je možno, da bi bilo še vedno resnih težav s poslovnimi prostori, ki so tudi v teh primerih privatna last in s katerimi sme lastnik po sedaj veljavni predletni pravni zakonodaji, po predlagani spremembi tega predpisa v tem smislu, da so poslovni prostori, ki imajo določene instalacije in podobno, ne smejo uporabljati ali dajati v najem drugim namenem, kakor v tiste, za katere so bili zgrajeni.

Predlog odloka o izdajanju v najem privatnih sob in o privatnih menzaj

Nova uredba o gostiškem pooblastitvi ljudske odbore, da izdajo odloke, s katerimi pravno urejajo izdajanje privatnih sob v najem tujim gostem v sezoni in ustanavljanje menz. Glede tega je gostinska zbornica danes s predletjem predloga takega odloka predhela ljudske odboru. Sprito že nastopajoče turistične sezone tega vprašanja namreč ne smemo zavlačevati. Po predlogu odloka, ki ga bodo področne zbornice takoj te dni obravnavale s pristojnimi ljudskimi odbori, naj bi javili vsi privatniki, ki imajo v lastnem stanovanju za sezono na razpolago eno ali celo več sob, te sobe pristojnemu ljudskemu odboru, kateremu sporočijo tudi ceno nočitve. Ljudski odbori naj bi vodili poseben seznam takih sob in pred izdajo potrebnega dovoljenja

s komisijskim pregledom ugotovili, da priljubljene sobe ustrezajo higijenskim in drugim veljavnim predpisom. - Hrano naj bi smeli dajati privatniki le največ petim osebam (o številu se niso zednili; češ to zavisi od krajevnih prilik; marsikje, zlasti na Primorskem, kuhajo nekateri privatne gospodinjice šestim ali osmim uslužbenecem bolj iz uslužnosti, kakor iz dobičkalnosti, tako da se sedanji abonenti po ukinitvi take menze-rze ne bi imeli kje prehranjevati, predlog odloka vsebuje kakor določa, da bi se smatralo dajanje hrane večjemu, kakor krajevno določenemu številu ljudi v privatnem gospodinjstvu, v skladu z uredbo, kot gostinska dejavnost, sprito češar bi seveda morali upoštevati vse za to dejavnost veljavne predpise.

Ne gre več, da bi večji dobiček enega pokrival izgubo drugega

Kar se tiče reorganizacije same, je ponekod med gostinci še opaziti, da se oklepano starega centralističnega načina upravljanja in da obstoječa podjetja niso voljna

dovoliti posameznim obratom, da se osamosvojijo (primeri so sicer dokaj redki). No, delovni kolektivi so večinoma sami že dovolj zreli in ne pristajajo na take

MILE KLOPČIČ:

Mladih je bilo največ

Mile Klopčič, doma iz Zagorja, je v krajšem razgovoru opisal dogajanja okoli 1. junija v Trbovljah. Tedaj je bil star 19 let in se je udeleževal v delavskem prosvetnem društvu »Vesna« ter bil tudi član SKOJ. Dogodki izpred 30 let, o katerih zad priveduje, so mu ostali sveže zapisani.

Po Obznani, ko so bile razpuščene vse komunistične organizacije, je prišla Partija in mladinska organizacija (SKOJ) v ilegalo. To pa ni zmanjšalo borbenega poleta teh organizacij po delavskih revirjih, zlasti ker so bili zanje hudi časi. V trboveljskih revirjih so bile pogoste stavke, v katerih pa delavstvo skoraj nikoli ni zmoglo. Zadnja stavka pred 1. junijem je bila jeseni leta 1923. Istega leta so se začele snovati organizacije Orjune tudi po naših rudarskih revirjih in so zbirale v svojo sredo poleg malomeščanskih elementov tudi lump-proletarce. To so bile obojstrane orjunaške skupine in že jeseni leta 1923 je »Orjuna« pisala na primer: »Ne s kitaro in gumijastimi kroglicami, ampak z revolverji in bombami bomo mogli edino kaj doseči.«

Delavsko gibanje, ki sta ga iz podzemlja vodila Partija in SKOJ, predvsem pa SKOJ, je začelo razmišljati o obrambi pred orjunaškim fašizmom in o tem, kako to gibanje za tretji. V revirjih so bile ustanovljene ilegale proletarske akcijske čete, in sicer že najmanj leta 1923, ki so se vofaško vezhale po gozdovih okrog Trbovlja in Zagorja. Vofaško vodstvo teh čet je imel tov. Vulč, doma iz Česoc.

Orjunaši so vsekakor hoteli zavzeti Trbovlje in so organizirali za 1. junij 1924. leta razvite snove zastave v Trbovljih. Delavnice in začelo organizirati protiakcije. Ze na shodu 1. maja 1924. leta so go-porniki govorili o značaju

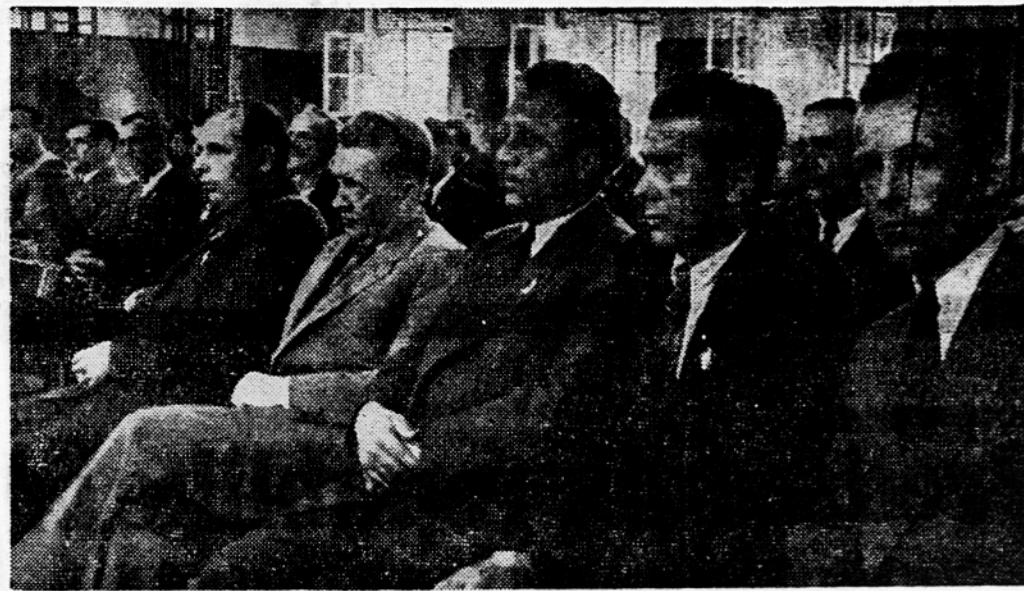
tralo pohod Orjune v Trbovlje za izzivanje, je planilo na zastavo, nakar so takoj padli streli.

Orjunaši so po »bitki« vdrali v lokale in vršili preiskave v okoljskih hišah, ustavljali so tudi vse pasante

in jih preiskovali. Med delavstvom je bil tudi France Fakin, mlad rudar iz Zagorja, vzoren član prosvetnega društva »Vesna« in član proletarskih obrambnih čet. Tega je pograbil neki trboveljski orožnik takoj po spopadu ter ga razorožil in izročil orjunašem, ki so poleg Fakina uzeli spotoma še tri ali štiri druge delavce kot talce s seboj na prostor, kjer so razvili svojo zastavo. Imeli so jih zvezane.

Po kosilu je tolpa orjunašev pridvela do Rudarskega doma, nanosila smetčaja, s katerim je bil dom okrašen za 1. maj, v notranjost hiše in jo zažgala. Gasiti niso pustili in orožniki so mirno gledali to reč. Fakina pa so orjunaši odvedli v bližnji kamnolom ter ga ustrelili. To je bila prva in po zaslugi de-

Slavnostna seja občinskega odbora Mestne občine v Trbovlj ah 30. maja 1954, ki se je je udeležil tudi predsednik ljudske skupščine Miha Marinko

Cementarna v Pulju ima odobrenega 250 milijonov dinarjev kredita

Ena največjih tovarn Istre je znana cementarna v Pulju, ki izdeluje med drugim cement za hidrogradnje; le-tega izvažajo tudi v dežele Srednjega vzhoda in v Južno Ameriko. Izvoz je omogočil puljskim cementarjem nabavo novih strojev in opreme. Puljska cementarna je letos dobila za razširitev in modernizacijo svojih obratov 250 milijonov dinarjev kredita.

Tovarna umetnih gnojil zraven koksarne v Lukavcu?

Na nedavnem posvetovanju predstavnikov kemične industrije Bosne in Hercegovine v Lukavcu, ki so mu prisostvovali tudi slovenski kemiki, je po pisanju lista »Oslobodjenec« vzbudil posebno pozornost referat inž. Ernesta Tramera: »Proizvodnja sintetičnega amonijaka in dušikovih gnojil na bazi koksnega plina«. V tem svojem elaboratu je inž. Tramer priporočil čimprejšnjo zgraditve moderne tovarne dušikovih gnojil v Lukavcu, ki bi izkoriščala kot surovino plin, razvijajoč se pri koksanju premoga. Po podatkih inž. Tramera je tehnično vodstvo koksarne »Boris Kidrič« v Lukavcu že podrobno proučilo možnosti za gradnjo take tovarne. Kokslni plin predstavlja kot stranski produkt v celoletni proizvodnji koksarne »Boris Kidrič« 15% skupne vrednosti proizvodnje. Njegova kalorična vrednost znaša 4.000 kilokalorij za 1 kub. meter. Inž. Tramer je v svojem poročilu opozoril, da je zelo nesmotrno uporabljati ta plin za proizvodnjo pare oz-

električne energije ter bi ga bilo treba nujno predelati kemično, če hočemo, da bo obratovanje koksarne »Boris Kidrič« v Lukavcu zares racionalno. Po njegovem predlogu naj bi tovarna dušikovih gnojil, zgrajena zraven koksarne v Lukavcu, proizvajala letno - potem ko bi bila popolnoma dograjena - 270.000 ton dušikovih umetnih gnojil.

Na avtocesti Beograd-Zagreb je odslej dovoljen le motorni promet

Od 1. junija dalje je na avtomobilski cesti Beograd-Zagreb dovoljen je promet z motornimi vozili. Vprežnim vozilom bo dovoljen prehod čez avtomobilsko cesto le na nekaterih mestih. Po uvedbi tega predpisa v LR Srbiji in AP Vojvodini je potekamta prepovedan promet z vprežnimi vozili na vsej dolžini ceste od Zagreba do Beograda; na Hrvaškem so namreč sprejeli enake predpise že pred dobrim letom. Kakor vidimo, postaja tudi naša avtomobilska cesta Beograd-Zagreb postopoma prava avtomobilska cesta, po kateri bodo motorna vozila lahko brzela s hitrostjo nad 100 km. Tako hitro doslej niso mogli voziti, ker so motorni promet ovirali številni prehodi - križišča z vaškimi potmi, ki jih je bilo samo v Sremu nad 200.

Spominska slovesnost pri Čele kuli

Niš, 31. maja. Danes je bila pri Čele kuli, zgodovinskem spomeniku iz prve srbske vstaje, spominska slovesnost, posvečena padlim srbskim junakom v bitki s Turki leta 1809. O pomenu prve srbske vstaje in nastanku Čele kule, ki je bila sezidana iz lobanj srbskih upornikov, je govoril Ivan Vučković, predsednik mestnega odbora Socialistične zveze. Zastopniki množičnih in družbenih organizacij so nato položili vence in cvetje na Čele kulo.

AKTIVI ZMS! - Organizirajte množični obisk mladinskega festivala, ki bo 20. junija v Koprju!

Vse več inozemskih gostov na Bledu

Izredno hladno in deževno vreme, ki je še pred nekaj dnevi bilo pri nas in tudi v ostali Evropi, je začetek letošnje predsezona na Bledu prav gotovo poudarilo, kar gotovo ni bilo v korist našemu turizmu in predvsem našim gostinskim podjetjem. Več inozemskih skupin in tudi posameznikov, ki so videli, kakšno je vreme, je odpovedalo svoje prihode, saj je naravnost, da je tako vreme vsakega odvračilo. Seveda s tem niso mogli računati naši gostinski obrati, ki so imeli sklenjene pogodbe, in so zato že kmalu odprli svoje hotele in se oskrbe z obiskom.

Devizni tečaj

Na Dev. obračunskem mestu v Ljubljani so bili dne 31. maja zaključni po naslednjih tečajih: USA dolar 915 (908,74, 916,71, 205); angl. funt 2394 (2393,63, 2400,67, 155); DM 20250 (20231,69, 20217,64, 161); belg. frank - (2.960,44, 2740,25, 356); franc. frank 270 (272,28, 270,86, 216); kilr švic. frank 18120 (18112,11, 18122,10, 164); ital. lira 132 (132,09, 132,99, 177); Lit STO 126 (122,72, 126,27, 163); holand. forint 267 (264,54, 212,10, 167); šved. kr. 16335 (16.538, -); egipt. funt - (1884,06, -); obr. dolar Avstr. 820 (916,31, -); obr. dolar Turčije 620 (620, -).

Švicarski ribiči na Bledu

Od 20. maja so že na Bledu švicarski ribiči, ki so prišli v Jugoslavijo zaradi ribolova v naših vodah. Prva skupina takih ribičev je že pozimi prišla k nam na lov na sulce, ki jih v Švici nimajo. Takrat so bili nastanjeni v Ljubljani in so hodili loviti v okolico. Sedaj so na Bledu in hodijo v Savo Bohinjko, Radovno, poseben izlet pa so napravili na Krko. Dejansko je med njimi tudi več ribičev začetnikov, ki so prišli na tečaj za lov na posrsti in kranjski tečaj prireditelj podjetje z ribiškimi materialom za svoje odjemalce.

Obvestilo!

Priljubljeni odbor pri okrajnem odboru SZDL v Ljubljani vabi svoje člane posebno pa še vse aktivistične in aktiviste, ki so sodelovali v NOB na Primorskem na proslavo 10 obletnice prve konference Slovenske profitašistične ženske zveze, ki bo v nedeljo, dne 6. junija 1954 na Štaku. Vozna cena z vlakom do Staneta in nazaj na skupnišino sindikalno objavo znaša 400 din. Priljave pošljite do 3. junija 1954 na Resljevo cesto 9-II, soba 27, kjer dobitte vse ostale informacije. - Pripravljali odbor.

Antiperonosporna služba

Poročilo za dne 23. in 30. maja 1954. V primeri s prejšnjimi dnevi je 29. in 30. maja nastopila v toplo vreme, kar je bilo največ v Jarrenini, in sicer 13,2 mm. Dolenjska in Bela krajina: Srednje dnevne temperature so bile med 15,2°C v Mokronozu in 18,6°C v Crmčulju in Radovljici, relativna vlaga med 60% v Radovljici in 82% v Mokronozu; dežja ni bilo, povsod pa je bila mokra. Napoved: Na Stajerskem v okolici Ljutomerja, Radgona, Lendave, v Halozah, na Bizeljskem, okolici Krškega in Brežic predvidevamo pojav peronosporne oz. do 6. junija. Do istega datuma se bo pojavila peronospora tudi na Dolenjskem v okolici Novega mesta in Kostanjevice ter v Bell krajini.

prof. Fran Jeran

odlični pedagoški, strokovni in javni delavec. Na zadnji poti ga bomo spomnili v sredo 2. junija ob 15. uri iz Franciškovce v Zalah. Prihujljenega in ugodnega tovarišča bomo ohranili v najlepšem spominu! Društvo profesorjev in redmetnih učiteljev v Ljubljani.

X. obletnica I. Slovenske artilerijske brigade

Udeležencem proslave I. SAB, ki bo dne 6. junija 1954 na Jami pri Žužemberku sporočamo, da se prijave za odhod z avtobusi sprejemajo do četrtka 3. junija v Domu JLA, telefon 31-901. Odhod iz Ljubljane v soboto 5. VI. ob 16. uri izpred Doma JLA. V nedeljo z rednim vlakom ob 6.45 uri do Stične, od tam z avtobusi. Pribor za hrano prinesite s seboj! Vabljeni vsi! Pripravljali odbor

Prvi večer francoskih igralcev

V nedeljo zvečer je bil v ljubljanski Drami prvi nastop gledališke skupine Jeana Darcantesa. Ljubitelji odrske umetnosti, ki so napopolnilo dvorano, so gledali Mollérovo enodejansko Izsiljena ženitev, ki so jo na Slovenskem že večkrat uprizorili domači igralci. Francoski gostje so nam pokazali svoje vrste igre in nam v zelo živahni obliki ponudili eno izmed variant v uprizorjanju velikega klasika. - Drugi del večera so izpolnile Mussetove Marjanine muhavosti. Prvič smo na slovenskem odru videli daljše delo dramskega mojstra francoske romantike, ki se mu naše gledališče še ni oddolžilo s slovenskimi predstavami. Marjanine muhavosti v interpretaciji igralcev Jeana Darcantesa so nas veliko bolj razveselile kakor Izsiljena ženitev, kajti režiserji in igralci je bila njih predstava razgibana, živa in sveža. Vsekakor predstavlja lep primer romantičnega igranja. Francoske gledališke goste je naše občinstvo živahno pozdravljalo.

Pohod je bil odbit in zaustavljen

Prebivalci Trbovelj in z njimi rudarji trboveljskih revirjev slavijo danes pomembne tri zgodovinske obletnice: 150-letnico trboveljskega rudnika, 100-letnico občine Trbovlje in 30-letnico zgodovinskega 1. junija 1924. leta. Prav zaradi 1. junija pa današnji dan ni samo praznik rudarjev trboveljskih revirjev, marveč je tudi slavna obletnica nešteti zmag, ki jih je jugoslovansko delavstvo bojevalo proti najrazličnejšim oblikam zasluževanja, fašizma in diktature pred narodnoosvobodilnim bojem in jih v ljudski revoluciji odbojevalo. Pašič-Pribičičeva vlada pred tridesetimi leti je organizirala proti delavskemu centru v Trbovljah pohod Orjuna prav zato, da bi tedanjim protiljudski in protidelavski režim po zgledu italijanskega fašizma po etapah zavzel delavske postojanke drugo za drugo in nazadnje do konca obračunal z delavskim razredom in s tem omogočil uvedbo fašizma. Rudarji slavni Trbovlje in okolice so razbili ta pohod in s tem zadali najmočnejši udarec organiziranim fašističnim silam v naši deželi.

Nevarnost, ki je grozila

»Organizacija jugoslovanskih nacionalistov« — Orjuna — je bila fašistična organizacija, s katero so se antifašistične sile morale spoprijeti zelo kmalu po prvi svetovni vojni. Orjuna je bila ustanovljena maja 1922. leta in je z zakonom o zaščiti države postala prava režimska organizacija; saj je prejemala od režima denar, orožje in vsa druga pomoč. Takratno vojaštvo jo je povsod in v vsem podpiralo. To se je kazalo tudi po tem, da so vojaške godbe igrale na vseh orjunaških pohodih, najvišji predstavniki kraljevske vojske pa so se udeleževali vseh orjunaških prireditiv.

Takratnemu režimu je bila potrebna predvsem taka fašistična organizacija, ki bi z zločin in terorjem uspela likvidirati delavsko gibanje. Dejavnost Orjuna v prvih letih njegove obstoja je to najboljše dokazala. Kmalu po svoji ustanovitvi je Orjuna dobila dovoljenje za ustanovitve »Ekonomske Orjune«, ki je predstavljala gospo-

zasledovali, jim poskušali izlete razbiti in fizično napadati posamezne delavske voditelje. Te napade so vršile organizacije Orjune, ki so se v takih »akcijah« tudi vezbale za svoje teroristično delo. Lahko bi rekli, da je bila Orjuna v tem času izven zakona. Izven zakona zaradi tega, ker njeni člani za svoja dejanja niso nikoli odgovarjali pred sodiščem. Organizacija je izbrala v pretežni večini kriminalce, avanturiste, ki so smeli pod njeno zaščito počenjati vse,

Kako je prišlo do 1. junija?

Takratna Pašič-Pribičičeva vlada je potrebovala Orjuno za izvedbo svojega političnega programa. Ostale meščanske-klerikalne ali liberalne-stranke so mirno gledale na zločinsko dejavnost Orjuna. Njim rastoče sile fašizma niso povzročile skrbi, nasprotno vse meščanske stranke so celo podpirale Orjuno prav zaradi tega, ker so vedele, da je ta naperila glavni udarec na delovnega človeka in posebej na delavski

kar so hoteli. Znan je vlog Orjunašev v Prestranku, kjer so ukradli 180.000 lir. Poznani so ropi in tatvine v ekspresnih vlakih. Nešteto je bilo vlogov v pisarne, kjer so Orjunaški kradli arhivski material in drugo gradivo, bodisi po naročilu ali pa za svojo korist. Celotna dejavnost Orjune je bila taka, da je predstavljala na eni strani udarno politično pest takratnega protidelavskega in protiljudskega režima, na drugi strani pa teroristično organizacijo, ki je ogrožala imetje, delo in varnost državljanov.

bolj množične protifašistične prireditve te vrste so bile v Trbovljah, Zagorju in Hrastniku. V njihovih krajih Orjunaši sami niso imeli nikakršne zaslombe in članstva. Očitno pravijo, da bi lahko na prste sešteli domačine, ki so se vključili v Orjuno. Zasavski revirji so bili delavska trdnjava, ki je ni bilo mogoče zavzeti s trojanskim konjem.

In to je Orjunaše skelelo. Spomladi 1924. leta so se smatrali že tako močne, da bodo lahko naskočili in osvobodili prav to najmočnejšo delavsko postojanko v Sloveniji. Ze za 1. maj so to nameravali, pa so pozneje preložili na 1. junij. Očitno so smatrali, da bo jurisi na najodpornейše mesto olajšal njihove pohode drugeje.

Slovenski Orjunaši so se povezali z onimi iz Zagreba in celo iz Dalmacije ter so pripravili za pohod v Trbovlje pomenile enotno akcijo združenih jugoslovanskih fašistov proti trboveljskim rudarjem. Delavski zaupniki iz Trbovelj so takoj, ko se je izvedelo, da Orjunaši pripravljajo pohod v njihovo mesto, obvestili okrajno glavarstvo v Laškem, da bi vsako izzivanje Orjune v Trbovljah bilo zaradi mezdnih sporov zelo nevarno. V svojih opozorilih so dalje poudarili, da Orjunaši nimajo v Trbovljah nikakršnih pristavev, zaradi česar rudarji ne bodo dovolili izzivanja ljudi, ki so prišli iz drugih krajev.

Takratne oblasti teh delavskih opozoril niso vzele na znanje. Nasprotno. Zdelo se jim je, da je pohod Orjune toliko potreben, da bi zlomil samozavest in odločnost tamkajšnjega prebivalstva. Zato so nekaj tednov pred 1. junijem 1924 okrepili vse žandarmerijske postaje v Trbovljah in samo na Vodah namestili okoli 40 novih orožnikov.

6. junija bi morale biti v Trbovljah občinske volitve. Ves mesec maj so prirejali delavci delavska zborovanja, na katerih so naperjali glavni udarec proti Orjunašem in javno pozivali k odporu proti fašističnim orjunaškim provokacijam. Za velik šhod v Trbovljah 25. maja je Zveza delavske mladine Jugoslavije izdala v 2000 izvodih naslednji poziv:

Na vse to so Orjunaši odgovarjali strahovalno. Njihov organ »Orjuna« je 31. 5. 1924 v članku »V Trbovlje« pisal med drugim tole:

»Vse pa se naj, da noben napad na nas (Orjunaše — op. ur.) še ni ostal nezakovan. Kdor bo v svoji slepi strasti dvignil roko proti nemu izmed naših, ta naj se zaveda, da bomo odgovorili na lico mesta tako, da se ne bodo tresle ne samo Trbovlje, ampak tudi reka trdnjava in Ljubljani...« Na pisanje »Glasa svobode« je odgovorila »Orjuna« prav tako 31. 5. 1924:

»Na vse to ne odgovarjamo drugega kot s pozivom: »Vsi v Trbovlje! Tam bomo videli, na čigavi strani je pravica in delavstvo.«

Pomen, ki ga je tedanja vlada dajala pohodu na Trbovlje, dokazuje tudi objava v »Orjuni« 31. 5. 1924, kjer piše:

»Udeležba v Trbovljah je tudi gmotno olajšana, kajti ministvo za promet nam je dovolilo polovično vožnjo.« Po vsem tem je prišel 1. junij. V Trbovljah so imeli delavci svoj šhod. Dopoldne pa so iz Zagreba, Stajerske in iz Ljubljane pripeljali vlaki 800 Orjunašev, ki so imeli nalogo naskočiti in zavzeti Trbovlje. O celotnem dogodku je objavila takratna »Borba«, organ Neodvisne delavske stranke Jugoslavije, v svoji številki z dne 5. junija naslednje sporočilo:

KOMUNIKE

Ze dolgo časa so pripravljali Orjunaški pohod na industrijski center Slovenije — rudarske revirje. 1. maja so hoteli razviti svoj fašistični prapor v glavnem rudarskem revirju Trbovljah, toda premislili so se in odložili svojo provokacijo za 1. junij. Pred tem pa so izzivali delavce na svojih skupščinah v Zagorju in Trbovljah in priredili

OBOROŽENO »EKSKURZIJO«

v Skofjo Loko, kjer so brez kakršnega koli vzroka ubili kmečkega mladeniča.

Za 1. junij so mobilizirali svoje napadalne čete iz vse Slovenije in Zagreba, ker v rudarskih revirjih niso imeli članstva. Tako so 1. junija ob 9. uri zjutraj prišli Orjunaši iz Slovenije in Zagreba na trboveljski kolodvor, kjer so se uvrstili v povorko in krenili v Trbovlje, pol ure oddaljeno od kolodvora. Orjunašev, ki so bili

OBOROŽENI S SAMOKRESI IN BOMBAMI,

je bilo okoli 200 uniformiranih, več sto pa v civilu. Na čelu povorke je igrala godba dravske divizije, za njo pa je šel oblastni odbor Orjune s prapori in praporščaki. Ko so prišli Orjunaši v center Trbovelj, v delavsko kolonijo Vode, so se takoj začeli vesti izzivalno do delavcev, ki so se zbrali pred svojim domom, ker niso delali, ki je bila nedelja. Orjunaški praporščak je šel med delavske vrste, zamahnil z zastavo nad glavami delavcev, z njo mahal in

POTISKAL DELAVCE,

Delavci so protestirali proti temu, gradbeni delavec Zupanc pa je hotel odvzeti zastavo. Tedaj so Orjunaši kot na povelje

IZSTRELILI NEKOLIKO STRELOV IZ SAMOKRESA

Da bi ohranili svoja življenja, so nekateri iz vrst rudarjev, ki so imeli samokrese, odgovorili s strelji. Tako se je razvila borba, v kateri so Orjunaši uporabili bombe, jih metali na rudarje in streljali iz 10 revolverjev. Borba ni bila dolga. Na strani Orjunašev so padli mrtvi trije njihovi člani in ena žena, na strani delavcev pa so padli štirje: zgoraj omenjeni Zupanc, nad 70 let star rudar Rozina, njegov 4-letni vnuk in 70-letni rudar Očepeč in Erik Albin.

Orjunaši so imeli pet hudo ranjenih in nad deset lažje ranjenih. Rudarjev je bilo ranjenih težje ali lažje okoli 10.

Niti eden mrtvi ali ranjeni Orjunaš ni iz Trbovelj, marveč iz ostalih krajev Slovenije, eden pa iz Zagreba. Od padlih in ranjenih delavcev so vsi domačini. Po tej bitki so se rudarji razšli. Orjunaši so sklenili, da ubijejo še druge delavce. Šli so dalje po cesti

S SAMOKRESI, ROČNIMI GRANATAMI IN S SEKIRAMI V ROKAH.

Vsakemu človeku, ki so ga srečali, so kričali: »Roke kvišku!« Tako so zajeli tudi rudarja Fakina, ga zvezali in odvedli s seboj. Čez nekaj časa so ga odpeljali v občinski kamnolom, kjer so mu prečitali obsodbo in ga ubili z dvema streloma v čelo. Orjunaši so razbijali okna po hišah in pretli prebivalcem, da bodo vse pobili.

Medtem se je vrnila večja skupina Orjunašev pred komaj zgrajeni Rudarski dom, na katerega so od-

Ranjeni delavci v bolnišnici po obisku domačinov, ki so jim prinesli rož

pril ogenj, vdrli v njega, ga polili s petrolejem in zažgali. Gasilec so zabilil gašenje. Šele potem, ko so bile v nevarnosti sosedne hiše, so jim gašenje dovolili. Zgorelo je vse, kar je bilo lesenega, inventar, arhiv sindikalne in zadrudne rudarske organizacije. Orožništvo je bilo ves čas pasivno do orjunaških divjactev. Ni varovalo prebivalcev, marveč aretiralo rudarje. Popoldne so Orjunaši streljali na ljudi, ki so šli iz cerkve.

Po teh divjactvih so odšli Orjunaši z vlakom v Zagreb in Ljubljano.

O usmrtni Fakina pa je bil v slovenščini in je bila vsa objavljena v posebni izdaji »Borbo« 14. junija 1924, ki je izšla naslednji dan.

SMRT SODRUGA FAKINA

Kdor hoče poznati zgodovino najnovejše dobe, naj študira usodo enega industrijskega kraja s polno proletarskih junakov in mislicev. Trbovlje — proletarsko središče stromašne Slovenije — niso bile še nikdar tako velike kot na dan 1. junija. O rudarjih, ki prebivajo v Trbovljah in klopjejo noč in dan pod zemljo bogastvo — za druge — je poročalo »nacionalno časopisje«, da so brezdomovinci, da ne ljubijo zlate domovine, Pašiča, Pribičiča in Orjune.

In izpolnili so zapoved, dano v razkošno razsvetljeni ljubljanski Kazini. Z repetirkami in ročnimi granatami v rokah so vizitirali delavce, jih suvali, terorizirali. Stiri so zvezali in jih gnali pred seboj, gredoč pa z revolverji, noži in sekirami razganjali ljudi.

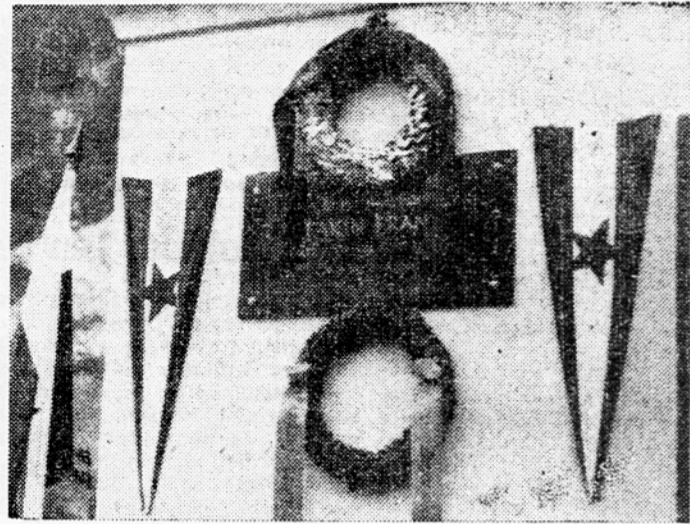
Na trgu stoji »nacionalni« govorniški oder. Na odru govori »nacionalni« junak v črni uniformi o zedinjenju in bratstvu. Pod tem odrom pa sede štirje ujeti delavci — stalcji. Med njimi Fakin, ki ima z močnim in dolгим jermenom roke na hrbtu tako trdo zvezane, da so počrnele. Govornik pravi na odru in zamahne z omadeževano zločinsko roko: »In mi Orjunaši bomo branili jugoslovansko svobodo!« Zve-

»Borba delavskega razreda Slovenije proti fašistični Orjuni, borba, ki jo je organizirala naša Partija, sodi med najslavnejše strani v zgodovini našega delavskega gibanja pred narodnoosvobodilno borbo. Takrat je slovenski proletariat s trboveljskimi rudarji na čelu pod vodstvom naše Partije zadal smrtni udarec prvim fašističnim poizkusom v Jugoslaviji.«

Miha Marinko na II. kongresu KP Slovenije

zani Fakin pa pravi: »Zrhlajte mi vezi ali pa me ustrelite, da ne bom več trpel.« — »Hudič, le počakaj!« — In »branilec jugoslovanske svobode« mu stisne jermena še bolj. Govornik govori dalje: »In sonce svobode prinašamo narodu mi.« Zvezani Fakin pa pravi: »Popravite mi malo lase, ker mi je vroče.« Pa pristopi Orjunaš ter ga oklofuta. Mladi proletarec zagodrnja. Zravna se postava dalmatinskega Orjunaša, ogorčenega, da si drzne kdo pod svobodnim soncem Orjune godrnjati, ter sune z uso silo zvezanega Fakina s čevljev v glavo, da se vrne vznak. Govornik na odru pa končuje: »Bratje, po načelih Orjune bomo osrečili naš narod!«

»Kam naj damo tega človeka?« — »Najbolje ga je takoj ustreliti!« — »Ne! S seboj ga vzamemo v vlak, da bo tam dobil svoje plačilo.« Pristopi Orjuna, narodna dama, narodnega srca, in reče: »Kaj ga boste sedaj uclajili? Drugega ne zasluži, kot da bi jermena rezali s hudiča.«

Tu je bil mučen revolucio nar Fakin France

Med smehom dvignejo jettnika in ga suva je potisnejo naprej.

Na senčnem vrtu gostilne Križanec leži zvezani jettnik. Poleg pri mizi sedita in kosita dva Orjunaša, ki ga stražita. Dobro jima tekne. Jettnik pa s pridruženim glasom prosí fanta, ki strže morilecema, za kozarec vode... In Orjunci so mu pomočili glavo v vrelco juho.

Prišlo je več Orjunašev in ga odvezalo. Šest Orjunašev ga prime in potiska pred seboj. Iginil je z vrta Fakin za vedno...

Po ozki poti proti kamnolomu stopajo trije ljudje. Dva »narodna junaka« v uniformah in rudar Fakin. Na levi se odpre globel občinskega kamnoloma, za hrbtom se skrjujejo hiše, na desni zakriva leseni plot pogled na vas, na ljudi, na življenje. Tam spredaj iginja pot v skrivnostno gozd. Tam, kjer se neha plot in se začnejo gozd, obstanejo vsi trije.

Dva strela skozi čelo in ob platu se sesede truplo rudarja Fakina. Curek tople človeške krvi zalije obraz... In še mrtvega teptajo z nogami. Po potu nizdol pa stopata dva »narodna junaka«, eden velik, drugi manjši. »Zdaj je dobro, samo da je mrtve.« Mistila sta, da ju ni nihče videl.

Po 1. juniju v Trbovljah

Odmev prvounijski dogodkov v Trbovljah je bil izreden. Odpor v Trbovljah je Orjuni zmešal račune. Nepričakovano se ji je odmaknila perspektiva, da bi mogla v doglednem času s terorjem od spodaj pokoriti delavski razred. Pokazalo se je, da je dobila Orjuna v Trbovljah težji udarec kot je kazalo neposredno po 1. juniju 1924. Čeprav je uživala še naprej vsa zaščito režima, ji ni bilo mogoče več tvegati nobene podobne akcije. Velikina trboveljskih dogodkov je prapravec v tem, da je rudarski proletariat trboveljskih revirjev ob moralni, a ne dejanski podpori ostalega delavstva obračunal z Orjunaši, zbranimi iz vse Jugoslavije.

Svoja »junakstva« so hoteli orjunaši prikriti pred javnostjo na poseben način. V Ljubljani so najprej vlomili na dan krvoprelitja v večerni urah v magistrat, vzeli ključke podstrešja in črne zastave ter jih razobesili z glavnega in stranskega magistratnega poslojpa, da bi prikazali »žalovanje« mesta za razbojniki. Takratni veliki župan Šporn je izdal ljubljanskemu županu dr. Periču čelo nalog, naj preko posebnih plakatov pozove ljubljansko prebivalstvo, da bi izobesili »znak žalosti« za padlimi orjunaši črne zastave in da bodo te plakate raznašali po Ljubljani orjunaši sami. Zupanc dr. Perič je ta nalog odbil, zato pa je bil 13. junija ljubljanski občinski svet razpuščen.

V noči od 2. na 2. junija so vdrli orjunaši v zvezno tiskarno in z revolverji izsilili, da so se poročila v »Narodnem dnevniku« morala spremeniti po njihovi želji in komandi. V tiskarni »Merkur« pa so objubil, da bo šla tiskarna v zrak, če ne bo ustavila tiska komunističnega glasila.

Takratna oblast ni zaradi krvoprelitja takoj po dogodku aretirala nobenega orjunašev, aretirala pa je številne delavce in pripravila proti njim monstroznen proces v Celju. Šele pod pritiskom javnosti sta bila obtožena vodja orjunašev Kranjc in Verbič ter postavljena pred poroto. Toda na brzopletni ukaz ministra pravde sta bila dan pred razpravo oba izpuščena.

Danes lahko približno kot zgodovinsko dejstvo, da je proletariat trboveljskih revirjev v boju proti Orjuni odigral v jugoslovanskem merilu avantgardno vlogo. Če trboveljski rudarji ne bi zaustavili pohoda jugoslovanskega fašizma ob njegovem začetu, bi Orjuna s pohodi nadaljevala in vsak uspeh jugoslovanskega fašizma bi večal uspehe balkanskega in svetovnega fašizma. Tako pa je jugoslovanskemu fašizmu v njegovi najbolj nevarni obliki odklenalo že v Trbovljah dne 1. junija 1924. fd

Rudarski dom po odhodu Orjune iz Trbovelj

Čarsko osnovo Orjune same. Ta organizacija je razvijala svojevrstno dejavnost. Njeni predstavniki so bili najpogosteje povezani s tovarnarji in podjetniki. Kjer koli so prišli delavci v mezdni spor s svojimi podjetniki, so se pri gospodarju oglašili zastopniki »Ekonomske Orjune«. Zahtevali so od njega denarni prispevek za svojo organizacijo in objubili, da bodo »na svoj način« posredovali v mezdni sporih. Tudi pri Trboveljski premogopni družbi je imela v mezdni spori Orjuna zelo pomembno vlogo. Zato ni izključeno, da je bil pohod Orjunašev v Trbovlje 1. januarja 1924 okoli povezan z takratnimi protidelavskimi nameni lastnikov rudnikov trboveljskega bazena.

V Mariboru je obstajalo na primer pri Kosiških veliko lesno podjetje Derwuschegg. Lastnik podjetja je bil zagreben nemčur in je imel s svojimi delavci stalne mezdne spore. Okoliščina, da je bil Derwuschegg predvsem Nemec, »nacionalistov« Orjunašev ni motila, da ne bi bili z njim v najboljših zvezah in mu nudili dragocene usluge v njegovih spori z delavci. Stavke v tem podjetju so se končevale s fizičnimi obračuni z delavci in njihovimi zaupniki. Orjunaši so predstavljali udarno teroristično pest nemškega tovarnarja.

Tudi sicer je Orjuna usmerila svoj udarec na delavsko gibanje. V Ljubljani so Orjunašev izvršili pet napadov na Zelezniški dom, od tega tri pred dogodki v Trbovljah. V tovarni »Saturus«, kjer so imeli Orjunašev svoje provokatorje kot v mnogih drugih podjetjih, so bili levičarsko usmerjeni delavci stalno izpostavljeni terorističnim napadom Orjunašev. V ljubljanski plinarni, kakor tudi v drugih večjih podjetjih, so imeli Orjunašev od 1923. leta dalje tako imenovane »borbene oddelke«, ki so terorizirali delavce in katerih člani so predstavljali v tovarnah stavkokoze in bili glavni zaupniki tovarnarja. Tudi v Mariboru, posebej v Studencih, kjer je bilo delavstvo najštevilnejše, so Orjunašev izzivali stalne napade in pretepe. Enako tudi v Rušah, Štorah in drugod.

Orjunaši so vršili svoje teroristične in zločinske napade povsod tam, kjer so živeli in se zbirali delavci. Napadali so delavske prireditve, posebej se prvomajske. Na delavske praznike 1. maja 1922-1923 in 1924 so prirejali organizirane napade na delavska zborovanja in njihove kulturno-prosvetne prireditve. Tudi če so delavci prireditvi ob svojem prvomajskem prazniku izlete, so jih Orjunaši

razred. Nikogar ni motilo, če sta bila z bojem proti delavskemu razredu in njegovemu gibanju povezana tudi rast in vzpon fašizma pri nas. Zato bo zgodovina lahko zapisala, da je Orjuna nastala in rasla kot fašistična organizacija, ki jo je buržoazija potrebovala v svojem razrednem boju, in da je kot fašistična organizacija bila nosilec razrednega boja buržoazije.

Edino delavski razred je spoznal nevarnost fašizma na naših tleh. Bil je pod vodstvom svoje Partije sposoben ne samo upreti se, marveč tudi zlomiti fašistične pojave pri nas, pa čeprav je imel proti sebi vse taktirne meščanske politične in vladujoče kroge ter njihovo organizacijo — Orjuno.

Delavski razred je v tem času postavil v ospredje boj proti fašistični Orjuni. Na vseh delavskih zborovanjih in shodih so nastopali govorniki proti fašizmu. Najštevilnejše in naj-

RUDARSKA MLADINA

Ni dovolj, da moramo prenašati izkoriščanje s strani Trboveljske družbe, ki nas hoče direktno uničiti. Nad celokupno delavstvo prihaja poleg tega še nevarnost tope fašizma. Kapitalisti so si najeli oborožene fašistovske tolpe, da bi z njimi vzeli delavstvu poslednjo pravico in zadnji kosček kruha. V Italiji so fašisti požgali par sto delavskih domov, pobili nekaj tisoč delavcev in pognali delavstvo v brezupno stanje. V Nemčiji so fašisti lani skupno s socialnimi demokrati uvedli 9 in 10-urni delavnik. V Bo gariji so fašistovske bande pobile 11.000 delavcev in kmotov ter požgale cele vase, ko se je ljudstvo uprlo svojim zatratcem in pri nas v Jugoslaviji?

Tudi pri nas imamo fašiste. To so Orjunaši. Orjuna je ustvarila demokratska stranka, ki jo videla, da je skrahirala in zeman kričijo Orjunaši, da so izvenstrankarski. Oni so Pribičičeva garda po zgledu italijanskih fašistov. Orjuna je hotela lani naskočiti delavstvo, napadla je celo Delavski dom v Ljubljani, a bila je pošteno poražena od delavskih pesti. Letos pričena zopet z napadi in strelja na kmečke fante, da pa na drugi strani laže delavstvu, da hoče varovati njegove interese.

Mladi sodrugi in sodružice v rudarskih revirjih! All hočemo dopustiti, da se fašizem pri nas uveljavlja in razširi! All naj pustimo, da nam požgejo domove in razbijejo naše politične, strokovne in kulturne organizacije?

Ne in ne!!! Ze sedaj stradamo in delamo po več kot osem ur. Potem bi se nam godilo še desetkrat slabše, ko bi odbojevali fašistovski revolverji in noži. Ne pozabimo, da so bili Orjunaši v rudarskem strajku strajkbreherji.

Zato razredno zavedna rudarska mladina, na nogo! Po konci! Ven iz mlačnosti in mrtvila! Napovjemo boj fašizmu do njegovega uničenja! V vsakem obratu osnujmo delavske obrambne čete, ki bodo odgovorile na napad Orjunašev zob za zob.

V ta namen sklicuje Zveza delavske mladine Jugoslavije mladinski šhod v Trbovljah v nedeljo 25. maja ob 10. uri na stabišču novega Rudarskega doma. Na dnevnem redu tega shoda je: Fašizem in proletarska mladina. Mladi rudarji in rudarke Trbovelj, Zagorja in Hrastnika! Vsi od prvega do zadnjega morate prihiti v Trbovlje na šhod, ki naj bo enotna akcija razredno-zavedne rudarske mladine proti fašizmu. Pokažite, da delavska pest mnogo premore. Vsi na shodi! Mladi in odrasli! Pozivajo se vsi starejši sodrugi, da se zanesljivo udeležijo tega shoda. Ustvarjamo delavsko obrambo! Proč s fašisti-strajkbreherji in hlapl kapitala! Proč s terorjem in zakonom o zaščiti države! Dvigujemo se. združimo se! V boj proti fašizmu!

'ZARJA'

Kardeljeva 5

'ELITA'

Nazorjeva 5

'LUXOR'

Čopova 9

'ASTRA'

Čopova 38

Kdo bo srečni dobitnik!

Vabimo Vas na brezobzoven ogled napredka v obutveni stroki in nakup v naših poslovalnicah

Zaključno nagradno žrebanje bo 1. julija 1954
Oglejte si nagradna darila v izložbah na Titovi cesti (bivša Slavija) **CELJE, Prešernova ul. 7**

'KOŽA'

Trubarjeva 16

'ZMAJ'

Ciril-Methodova 9

'ČEULJI'

Pod tranto 1

'JADRAN'

Prešernova ul. 7

DNEVNE vesti

KOLENDAR
TOREK, 1. junija, Radovan.

1. junija 1924 so rudarji trboveljskih revirjev zložili napad Orjuna in s tem zadali jugoslovanskemu fašizmu največji udarec pred narodno-osvobodilno borbo.
1. VI. 1941 so bili prvi boji med gorenjskimi partizani in Nemci na Jelovici.

Telega dne leta 1944 je 700 Nemcev in domobrancev z Raketa napadlo enote Notranjskega odreda. V borbah na Slivnici nad Cerkljo so partizani odbili nemški napad in prizadeli sovražniku hude izgube.

Na današnji dan se je leta 1893 rodil znameniti ruski skladatelj MIHAIL IVANOVIC GLINKA. Kot skladatelj petrograjskega konservatorija je svoje glasbeno ustvarjanje večinoma posvetil na stare vzore italijanskega glasnega baroka. Kasneje je spoznal, da je baročni okus popolnoma škodljiv za ruskim ljudem. Zato je odločil, da bo v prihodnje vse svoje glasbeno ustvarjanje posvetil na prave ruske melodije. Tako je ustvaril prvo veliko umetniško narodno dramo, opero »Ivan Susanin«. Z njo je postal eden ruske umetne glasbe, in njegova opera pa izhodišče vsemu poznejšemu ruskem ustvarjanju na področju umetne glasbe, saj sta se ob njej opodila tudi Musorgski in Rimski-Korsakov. Svoj umetniški izraz je Glinka stopnjeval in ga popeljal v močnejši romantični pot, poznani v svoji operi »Ruslan in Ljudmila«, ki je nastala leta 1842. S to opero je dosegel neizpodbiten trajen uspeh. Glinka je nato potoval v Pariz, kjer se je za njegovo umetnost zelo ogled Berlioz, pozneje pa je šel iskati zdravljenja v Španijo. Ko se je vrnil v Berlin, kjer je nameraval dokončno ugotoviti harmonsko načela ruske ljudske pesni, je leta 1857 zaradi dela umrl. Poleg oper je komponiral tudi simfonične dela, španske uverture, godalne kvartete in vokalne skladbe.

V torek, 1. junija ob 20. uri bo v dvorani fizikalno kemičnega inštituta Vesova predavanje prof. Uliage pod naslovom »Priprava športnika za dosego vrhunskih rezultatov«. Po predavanju prolektorje razpisov o vzponu na Mont Everest. Alpinistični odsek Ljubljana-matica.

Še nekaj...

Kam privede pohlep po zemlji
Lenart Kurišnik, doma nekje blizu Slovenjgrada, se je oženil z vnučnico Marije Kurove, ki mu je obljubila, da bo nanj prepisala posestvo. Ker tega ni storila, se je z njo vedno prepiral in surovo ravnal. Pred nekaj dnevi je med njima spet prišlo do prepira zaradi posestva. Med prepisovanjem je Kurišnik slišal staro steno tako močno začetno za vrat, da ji je vzrlo vratni hrustanec, nato se vzel ob tla in ji zlomil dve prsti. Vse to ni streglo surovega. Prijel je staro in jo obesil tako, da bi dal videti, da je smrtiška. Smrt. Dejanje te zveri v človeški podobi je bilo kmalu odkrito.

Na Goriškem se množe divji prašiči

V Kožbanskem kotu na Goriškem se je letos razmnožilo čuda deset divjih svinj. Pa tudi drugod, kljub pogumnim lovcem, nih je vedno več in poročajo kmetovalcem občutno škodo.

Te dni je lovec Emil Fomel iz Ajševce ustrelil težkega štetarja.

Te dni je lovec Emil Fomel iz Ajševce ustrelil težkega štetarja. Na je letos desetstajski, ki so ga položili na tla. Plačali na imajo na tega mladega divjega prašička, ki se je udomajčil in ga nameravajo dati živalcem vrtu v Ljubljani. V jeseni pa bodo v Brdih priredili 15. dneвно lovsko tabornjico, združeno z lovom na divje prašiče.

Ob proslavi 100-letnice občine Trbovlje, 150-letnice otvoritve trboveljskega rudnika in 30-letnice zloma fašizma, ki je hotel v obliki Orjuna prodreti v Trbovlje, čestita vsemu delovnemu ljudstvu občine Trbovlje delovni kolektiv Trgovskega podjetja »Železnina« Trbovlje

Delovni kolektiv ELEKTRARNE TRBOVLJE - Trbovlje

čestita občanom k 100-letnici obstoja občine Trbovlje, delovnemu kolektivu trboveljskega rudnika k 150-letnici in k spominski 30-letnici dejanja, s katerim so se pogumno postavili v bran fašizmu, ki se je pod plaščem »Orjuna« hotel razširiti v ta revir.

Akademija za glasbo priredi v torek, 1. VI. 1954 ob 20. uri v Veliki dvorani Slov. filharmonije koncertni večer. Baritonist Anton Prus, absolvent iz razreda red. prof. J. Betetta in violinsti Vlado Markovič, absolvent iz razreda doc. L. Pfeiferja bosta izvajala skladbe Schumanna, Čajkovskega, Brahmsa, Wagnerja, Gounoda, Pavičiča, Francka, R. Straussa, Škerjanca in Szymanovskega. Vstopnice v koncertni poslovalnici.

Mestna ljudska knjižnica in ljudske knjižnice Moste, Siska in Bežigrad so od 31. maja dalje odprte vsak dan od 10 - 12, popoldne pa od 4 - 7 v ponedeljek, sredo in petek.

RAZSTAVA OTROŠKIH RISB

Zveza prijateljev mladine Slovenije bo priredila v mesecu oktobru 1954 v Ljubljani in nato tudi v drugih krajih Slovenije prvo slovensko razstavo otroških risb. Razstava v Ljubljani bo v prostorih Jakobčevega paviljona. Zveza prijateljev mladine prosi učitelje in profesorje risanja na naših osnovnih šolah, gimnazijah in vzgojnih zavodih, da pošljejo razstavnemu odboru samostojne in izvirne risbe otrok. Prosimo tudi slikarje, vrtnice ter posameznike, da se udeležijo te razstave. — Risbe, katerih vsebina je poljubna, pošiljate najkasneje do 15. septembra 1954 na naslov: Društvo slovenskih likovnih umetnikov, Ljubljana, Zvezna priložila-1 (Mala galerija). — Tvorila prijateljev mladine Slovenije.

MILJONSKO SKODE napravijo vsako leto molji. Ali ne bi pravočasno zaščitili Vašo obleko s sredstvom MOTOX?

Gosposko podjetje »Rlo« sporoča, da ima odprt vrt — godba — ples, vsaki dan, razen v torek in sredo. Za cenjeni obisk se priporoča kolektiv.

Gosposko podjetje »Rlo«

Medicinska inštitucija na Miklošičevi 28. zaščita, zahtevajte vedno s t m o PETALIN

Petalin GLEDALIŠČE

DRAMA
Torek, 1. junija ob 20: Gorki, Vasa Zelezovna. Abonma K. — (Rasela Anica Levarjeva, Natalija — Draga Anašičeva, Polja — Helena Erjavčeva).
Sreda, 2. junija ob 20: Huxley, Glorionid nasmeh. Abonma S. dramski.
Četrtek, 3. junija ob 20: Shakespeare, Romeo in Julija. Abonma A.
Petek, 4. junija ob 19.30: Shakespeare, Romeo in Julija. Abonma Petek popoldanski.
Ob 20: Shakespeare, Romeo in Julija. Abonma E.
Sobota, 5. junija ob 20: Shakespeare, Romeo in Julija. Abonma H.
Nedelja, 6. junija ob 20: Shakespeare, Romeo in Julija. Izven in za podeljele.

OPERA

Torek, 1. junija ob 19.30: Gounod, Faust. Izven.
Sreda, 2. junija ob 19.30: Gluck, Ifigenja na Tavridi. Zaključna predstava za sindikat Univerze in TSV.
Četrtek, 3. junija ob 19.30: Puccini, Madame Butterfly. Zaključna predstava za Gimnazijo Kamnik.
Petek, 4. junija: zaprto.
Sobota, 5. junija: zaprto.

PREDAVANJA

Nedelja, 6. junija: Gostovanje v Celovcu; ob 20: Sutermeister, Reneo in Julija.
Ponedeljek, 7. junija: Gostovanje v Celovcu; ob 11. dop.: Rossini, Sevillski brivci.
Ob 20: Baletni večer.
Sprememba nočnejših predstav v Operi. Zaradi nenadne obolnosti basista Ladka Korošca se za nočjo napovedana opera »Zaljubljen v tri oranže«, za abonente reda C, ne more izvajati. Opera uprizori drevi Gounojevo opero »Faust« izven abonmaja. — Vse vstopnice so v prodaji. Abonenti reda C bodo imeli predstave »Zaljubljen v tri oranže« v tednu po vrnitvi Operi iz Celovca.

RAZPIS ABONMAJA ZA PRIBREDITVE FESTIVALA V CASI OD 29. JUNIJA DO 14. JULIJA 1954

1. Za predstave ljubljanske Opere: balet »Ohriska legenda« z Veroniko Mikarjevo; opera »Boris Godunov« z gostom; opera »Ero z onega sveta« z gostom; večer opernih ariz z Francioni, članom zagrebške Opere, ter N. Vidmarjevo, V. Bukovčev in F. Lučko, člani ljubljanske Opere.
 2. Za predstave zagrebške Opere: balet »Lectovo srce« in »Glumica« z V. Ružičkom; opera »Otello« z J. Kostičem; opera »Morana« z R. Francioni; večer opernih ariz z V. Heybalovo, članico beogradske Opere, A. Dermoto, članom dunajske državne Opere ter s člani zagrebške Opere N. Putarjevo, T. Neralcem in Julijano.
 3. Za koncert Druževnega simfoničnega orkestra Zagreb z dirigentom prof. Frid. Zaunom iz Graca.
 4. Za plesni večer ansambla narodnih plesov in pesni »Tanec iz Skopja«.
 5. Za večer plesne skupine »Francice Marolt« Ljubljana.
- Cene: Za sedeže I. skupine za vse prireditve 2.000 din (sicer v redni prodaji 2.500 din). Za sedeže II. skupine za vse prireditve 1.400 din (sicer v redni prodaji 1.800 din). — Vse prireditve bodo na Trgu francoske revolucije pred Križankami. — Abonma je vključil v dve obroki in sicer: prvi obrok do 3. junija t. l., abonma za posamezne predstave ni mogoče. — Naročila za abonma se sprejemajo v pisarni Turističnega društva Ljubljana, Cankarjeva 1-II. (Batova palača).

MESTNO GLEDALIŠČE LJUBLJANA

Gledališča naša
Torek, 1. junija ob 20: F. H. Herber, »Vaskih sto let«. Izven. — (Slater — Bezlaj).
Sreda, 2. junija ob 20: F. H. Herber, »Vaskih sto let«. Red Sreda. Vstopnice so v prodaji. — (Slater — Veber).
Četrtek, 3. junija ob 20: Aristofanes, Lisistrata. Izven.
Sobota, 4. junija ob 20: Otto Beer, Trina — snemanje. Izven. Premiera.

SENTJAKOBSKO GLEDALIŠČE

Ljubljana, Mestni dom
Četrtek, 3. junija ob 20: Streicher, C. Kosmač, Kam iz zadrž. Vaska sala z godbo in petjem. — Izven.
Vstopnice so v prodaji od srede dalje pri blagajni v Mestnem domu. Rezerviranje tel. št. 30-822.

MESTNO GLEDALIŠČE CELJE

Torek, 1. junija ob 20: Pero Budak, Klopčič. Abonma red Torek in Izven.

MESTNO GLEDALIŠČE JESENICE

Sreda, 2. junija ob 19.30: Tjardovič, Mala Floranov. Opera.
Nedelja, 6. junija ob 14.15: Tjardovič, Mala Floranov. Opera.
Zveza v vlaki ugodne.

SOLSTVO

UČITELJSKE V MARIBORU bo do 7. junija sprejeto 30 dni kolokvialne prošnje za sprejem v I. letnik. Prošilec mora prošnji priložiti rojstni list, spričevalo o dokončanem 4. razredu gimnazije in potrdilo najbližnjega protiturekuloznega dispanzerja, da je zdrav na pljučih ali fluorografsko karto. 7. junija ob osmih bo sprejemni izpit iz petja in zdravniški pregled za prijavljence iz Maribora, 8. junija za prijavljence iz okraj Maribor — okolica, 9. junija o bosnih ob pismeni sprejemni izpit iz slovensčine in matematike za vse prijavljence. Po-drobnosti na oglasni deski. Prošilec mora imeti vsaj dober uspeh.

TEKSTILNI TEHNIKUM V KRANJU

Pismene prijave novih dijakov do 22. junija, sprejemni izpiti (slovensčina, matematika, kemija) v dneh 28., 29. in 30. junija. Sprejemni pogoji in pismeni sprejemni izpit iz slovensčine in matematike na oglasni deski. Prošilec mora imeti vsaj dober uspeh.

JOZETA LEKSETA

spremlil na njegovi zadnji poti, mu poklonil čveta in iskreno sočustvoval z nami, prisrčna hvala — Zalujoča žena in otroci.

JOZETA FLORJANČICA

sočustvovali z nami, darovali venec in cvetje ter ga spremlili na zadnji poti, se najtopleje zahvaljujemo. — Ljubljana, 29. maja 1954. — Zalujoči.

JAKOVA OTRINA

se globoko zahvaljujemo za številno udeležbo pri pogrebu, za izraze sožalja, darovalcem venecv in Ljubljanskemu komornemu zboru za občuteno petje. — Zalujoči ostali.

JOZEPINI KOKALJ

v njeni težki bolezni pomagali, jo tako številno počastili na njeni zadnji poti in obdarovali z lepim cvetjem in vsem, ki ste z nami sočustvovali, prisrčna zahvala. — Zalujoči.

UMRLI

Umrla nam je v visoki starosti 90 let naša srčno ljubljena, predobra mama, ozirna stara mama, sestra, tašča, svakinja in teta gospa

JOZEPINA BARTL, roj. Krajc vdova po šol. upravitelju in skladatelju in skladatelju in skladatelju

Pokopali jo bomo danes, dne 1. junija 1954 ob 17. uri iz Nikolajevce mrliške vežice. Vsem, ki so jo poznali, spoštovali in radi imeli, jo priporočamo v blag spomin. — V globoki žalosti hvala čisti otroci: Ivan ing. dir. v. p., Anica por. ing. arh. Zagor. Marja, vdova ing. Turškova. — Ljubljana, Split, Grahovo.

Po dolgi in mučni bolezni naša je za vedno zapustila naša dobra teta

MARIJETA PAVLIC

Pogreb drage pokojnice bo 2. junija 1954 ob 15.30 iz Jožetov mrliške vežice na Zalaji. Zalujoči: družina Krepar in ostalo sorodstvo.

RADIO

Spored za torek
Poročila: 5.35, 6.00, 7.00, 13.00, 15.00, 17.00, 19.00 in 22.00.
5.30 — 7.30 Dobro jutro, dragi poslušalci! (Pester glasbeni spored); 7.30 Za gospodinje; 11.00 Solska ura za nižjo stopnjo; 11.30 Solska ura za višjo stopnjo; 11.40 Mlad ruder (ob 150-letnici trboveljskega rudnika); 12.00 20 minut z Veselimi godci; 12.20 Kmetijski nasveti; 12.30 Opoljedanski koncert — Felix Mendelssohn-Bartholdy; Cetra simfonija »italijanska«; 13.45 Nova knjiga; 13.55 Za prijetno razvedrilno (sporred zabavne glasbe); 15.30 Mail koncert lahke glasbe; 15.50 Esperantski tečaj — 11. lekcija; 16.00 Naši in inozemski solisti pred mikrofonom; 17.10 Pisan spored slovenskih narodnih pesni — vmes ob 17.30 — 17.40 Iz kolektivov za kolektive — Tekstilna industrija v Kranju; 18.00 Sportni tednik; 18.30 Filnske melodije; 20.00 Tedenski notranje politični pregledi; 20.10 Naši solisti polo arije iz znanih oper; 21.00 Literarna oddaja — Emily Plont; 21.30 Domače pesmi za brate in razvedrilno; 22.15 — 23.00 Iz sodobne glasbe — Bela Bartok: Glasba za godala, klavir, čelesto in tolkala, Slavko Osterc: Trije plesi; 23.00 Odrada za tužno — na valu 327.1 m (Prenos iz Zagreba).

ZAHVALE

Vsem, ki so našega ljubega ata **JOZETA CIZL** spremlili na njegovi zadnji poti, mu poklonili toliko lepega cvetja in v težkih urah sočustvovali z nami, iskrena hvala. — Zalujoča rodbina Sešek.

Vsem, ki so počastili spomin mojega dobrega moža

LEONA PIBROVCA

šol. upravitelj v pokopu in ga spremlil njegovi zadnji poti, zasul njegov grob s cvetjem in sočustvovali z nami, iskrena hvala. Posebno zahvalo izrekamo gg. zdravnikom in strežnemu osebju na Onkološkem oddelku ljubljanske bolnice ter domačemu zdravniku, dr. Joško Arku za skrb in požrtvovalnost, ki so mu jo izkazali v njegovi težki bolezni. Prav tako iskrena hvala g. župniku za spremitvo k večnemu počitku. Zahvaljujemo se tudi za pretresljive poslovljene besede zastopniku Pibrove organizacije v Sentvidu, zastopniku Mestnega ljudskega odbora Rdečega križa v Ljubljani, zastopniku stanovskih tovarišev g. Požaru in zastopniku njegovih nekdanjih sodelavcev na osnovni šoli na Jesenicah g. Bartoljcu. — Zalujoča žena Ema Pibrovca in sorodniki. — Guncije, Sentvid, 25. maja 1954.

DRŽAVNA ZALOŽBA SLOVENIJE

Išče značno in suho skladišče, katero mora imeti površino cca 200 m², v bližini centra Ljubljane, po možnosti Gradišče-Mirje. — V poštev pride tudi skladišče, ki trenutno ne ustreza svojnemu namenu, ker smo ga pripravljene z investicijami popraviti.

Uprava gostinskega podjetja »MAJOLKA« Trbovlje

s svojimi poslovalnicami čestita ob zgodovinskem jubileju borbenim Trbovljam

Za vedno se je poslovil v 80. letu starosti naš dragi oče

Jernej Bolhar

bivši usnar
Pogreb draga pokojnika bo v sredo, 2. junija ob 15.30 iz hiše žalosti na pokopališče v Domžalah. Domžale, dne 31. maja 1954.

Zalujoči sinovi: Alojz, France, Tone; hčere: Justina in Sipa ter ostalo sorodstvo.

SLUZKINJO za dopoldanske ure takoj sprejmemo. Naslov v ogl. oddelku.

GOSPODINSKO POMOČNICO — iskem. Naslov v ogl. odd. 8545-1

SPREJMEMO SOFERJA-MEHANIKA k osebnemu avtomobilu. Trg. podj. »Kurivo«, Ljubljana, Masarykova cesta 15-II. 8543-9

POSTENO, PRIDNO POSTREZENJE enkrat tedensko sprejmemo. Naslov v ogl. oddelku. 8573-2

BARAKO 5x3 m, zložljivo, pripravno za garažo, prodam. Kranjc, Zaloška 13. 8576-4

COLIN, ribiški, dolg 4 m, s sedlo, 2 lahkim vesloma, patent, vilicami, svetlo pleskan, primeren tudi za jezero ali družniško uporabo, ugodno prodam. Naslov v ogl. oddelku. 8575-4

TOVARNA VOLNENIH IZDELKOV v Majšperku prodaja: 1 hišno avtomatsko telefonsko centralo za 10 števil in 9 avtomatskih telefonskih aparatov za gorajo centralo ter 1 poljsko telefonsko centralo (induktorsko) s 5 induktorskimi telefonskimi aparati. Cena po dogovoru. Interesenti si lahko predmete ogledajo vsak dan razen nedelje od 6. do 14. ure. 8475-4

WERTHIM BLAGAJNA 48x55 cm s podstavkom ugodno naprodaj. Informacije in prijavitelj pri: Pekarna »Breg«, Poljanska 11, dnevn. od 7-14. 8572-4

PRODAM dobro ohranjeno moško športno kolo. Naslov v ogl. oddelku. 8565-3

GUMI-PLATNENA CEV za škropljenje vrta, nova, naprodaj. Mariborska 17. 8481-4

NOV EMAJLIAN STEDILNIK prodam po ugodni ceni. Popovičeva 3 (Ježica). 8560-4

OMARO ZA OBLEKO prodam. — Ogled vsak dan od 14-15 ure. Naslov v ogl. oddelku. 8548-4

ZDRAVSKO ITALJANSKO KOLO prodam za 22.000. Cuvaj koles, postaja, Ljubljana. 8542-4

SVINEC, star, v vsaki količini kupimo. Ponudbe: »Odpadpromet«, Laško. 7603-3

V KAMNIKU v sredini mesta na prometni ulici prodam hišo z gospodarskim poslopjem. Priprava je za vsako obrt. Pojasnila pri: Kurzveil, Bohinjško jezero, 8532-7

PRODAM mlin in zemljo, Hrastovec Jože, Prebold pri Celju, Maske 34. 8558-7

LOKAL za mizarstvo delavnico iskem za 1. julij. Naslov v ogl. oddelku. 8547-8

MLADO DEKLE bi šlo pomagat v gospodinstvo v dopoldanskih urah za stanovanje, gre tudi za socializacijo. Naslov v ogl. odd. 8546-9

USLUZBENKA išče prazno sobo. Naslov v ogl. oddelku. 8570-9

ZELEN PULOVER, izgubljen v nedeljo, vrtni za nagrado. Jamova št. 12. 8549-10

DOBRO GOSPODINJO srednjih let, solidna in pošteno, potrebuje vdovec — višji drž. službenec z dve-ma otrokoma. Nudi po potrebi stanovalce. Ponudbe pod »Gospodinjo« v ogl. oddelku. 8562-11

MOTOR DKW 125 cm, odličen, prodam. Lepodvorska 33. — Siska. 8594-4

Sporočamo žalostno vest, da nas je nenadoma zapustil naš dragi mož oče, dedek, tast, stric in svak

FRAN JERAN profesor v pokopu

Pogreb nepozabnega bo dne 2. junija 1954 ob 17. uri iz Franciškovce mrliške vežice na Zalaji. Zalujoči: žena Anica, sinova Milan, Branko, vnučki: Maja, Marko, Matjažek ter ostalo sorodstvo.

MALI OGLASI

PLESKARSKO SLIKARSKO POMOČNICO, dobre moči, iskem. Rajko Černe, Smarjska 13. 8567-1

SOBICO DAM za pomoč v gospodinstvu. Naslov v ogl. odd. 8565-1

SPREJMEMO večje število delavcev za gradbišče v Šiški. Gradbeni servis, Ljubljana, Dretelova ulica 1. 8567-1

PODJETJE ELEKTRO SLOVENJ GRADCE razpisuje mesto tehničnega vodje podjetja. Prvi pogoj: inženir ali elektrotehnik z daljšo prakso. Plača po tarifnem pravilniku. 8559-1

DRŽAVNA ZALOŽBA SLOVENIJE

Išče značno in suho skladišče, katero mora imeti površino cca 200 m², v bližini centra Ljubljane, po možnosti Gradišče-Mirje. — V poštev pride tudi skladišče, ki trenutno ne ustreza svojnemu namenu, ker smo ga pripravljene z investicijami popraviti.

Priprave za uvedbo dopolnilne davčne lestvice za hmeljarje

Odgovorna naloga občinskih odborov v Savinjski dolini

Letos bodo kmetijski pridelovalci plačevali svoje obveznosti do družbe na podlagi katastra. Na glede na solidnost in pravičnost takega načina obdavčenja v kmetijstvu na splošno, je vendarle dajati precejšnje in neupravičene prednosti Savinjski dolini. Ker kataster ni izračunan na podlagi pridelovanja industrijskih rastlin, v tem primeru hmelja, bi po vsem tem n. pr. Kozjanski plačevalo višje davčne obveznosti, kakor pa dolina zelena zlata — savinjskega goldinga. Zato tudi Uradni list (št. 13 od 24. marca) predvideva uvedbo dopolnilne davčne lestvice za industrijske rastline.

Letos bodo kmetijski pridelovalci plačevali svoje obveznosti do družbe na podlagi katastra. Na glede na solidnost in pravičnost takega načina obdavčenja v kmetijstvu na splošno, je vendarle dajati precejšnje in neupravičene prednosti Savinjski dolini. Ker kataster ni izračunan na podlagi pridelovanja industrijskih rastlin, v tem primeru hmelja, bi po vsem tem n. pr. Kozjanski plačevalo višje davčne obveznosti, kakor pa dolina zelena zlata — savinjskega goldinga. Zato tudi Uradni list (št. 13 od 24. marca) predvideva uvedbo dopolnilne davčne lestvice za industrijske rastline.

Letos bodo kmetijski pridelovalci plačevali svoje obveznosti do družbe na podlagi katastra. Na glede na solidnost in pravičnost takega načina obdavčenja v kmetijstvu na splošno, je vendarle dajati precejšnje in neupravičene prednosti Savinjski dolini. Ker kataster ni izračunan na podlagi pridelovanja industrijskih rastlin, v tem primeru hmelja, bi po vsem tem n. pr. Kozjanski plačevalo višje davčne obveznosti, kakor pa dolina zelena zlata — savinjskega goldinga. Zato tudi Uradni list (št. 13 od 24. marca) predvideva uvedbo dopolnilne davčne lestvice za industrijske rastline.

Letos bodo kmetijski pridelovalci plačevali svoje obveznosti do družbe na podlagi katastra. Na glede na solidnost in pravičnost takega načina obdavčenja v kmetijstvu na splošno, je vendarle dajati precejšnje in neupravičene prednosti Savinjski dolini. Ker kataster ni izračunan na podlagi pridelovanja industrijskih rastlin, v tem primeru hmelja, bi po vsem tem n. pr. Kozjanski plačevalo višje davčne obveznosti, kakor pa dolina zelena zlata — savinjskega goldinga. Zato tudi Uradni list (št. 13 od 24. marca) predvideva uvedbo dopolnilne davčne lestvice za industrijske rastline.

Za večjo delavnost sindikalnih organizacij v Prekmurju

Z anketo bodo pridobili važne podatke o vseh problemih

V sindikalnih podružnicah v Prekmurju je znatno premalo delavnosti. Nekatere sindikalne podružnice včasih zavzemajo celo stališče, ki je nasprotno interesom članstva in delavcev na splošno. To se dogaja predvsem v podjetjih, kjer imajo uprave precejšnje vpliv na sindikat. Dogajajo se namreč primeri, da so posamezni delavci celo odpuščeni zaradi nastopanja zoper nepravilno postopanje uprave. Drugod so sindikalni odborniki obenem tudi člani organov delavskega upravljanja. V primerih odpuščanja delavcev so ti v protislovnem položaju. Kot člani delavskih svetov in upravnih odborov glasujejo za odpuščitev delavca z ozirom na ekonomske zakone, ki to v položaju podjetja zahtevajo, kot sindikalni funkcionarji pa so dolžni štiti njegove interese.

V sindikalnih podružnicah v Prekmurju je znatno premalo delavnosti. Nekatere sindikalne podružnice včasih zavzemajo celo stališče, ki je nasprotno interesom članstva in delavcev na splošno. To se dogaja predvsem v podjetjih, kjer imajo uprave precejšnje vpliv na sindikat. Dogajajo se namreč primeri, da so posamezni delavci celo odpuščeni zaradi nastopanja zoper nepravilno postopanje uprave. Drugod so sindikalni odborniki obenem tudi člani organov delavskega upravljanja. V primerih odpuščanja delavcev so ti v protislovnem položaju. Kot člani delavskih svetov in upravnih odborov glasujejo za odpuščitev delavca z ozirom na ekonomske zakone, ki to v položaju podjetja zahtevajo, kot sindikalni funkcionarji pa so dolžni štiti njegove interese.

Letos bo odšlo v počitniške kolonije 200 gorških otrok več kot lani

Letovanja se bodo pričela v začetku julija. Tako bo odšlo v dve izmenah v obmorsko letovanje v Koper 400 gorških otrok, v letovanje na Tolminsko, na višinsko letovanje 400 tamkajšnjih otrok. Na planinsko letovanje v Lokve bo poslanih 50 do 100 otrok, prav tako 50 do 100 otrok na letovanje na Tolminsko. Na obmorsko letovanje pri Pulju jih bo 50 in nadaljnjih 50 na letovanje ob Krki na Dolenskem blizu Toplice. Trideset pa jih bo šlo na letovanje v Avstrijo. To pa so otroci z najboljše učnimi uspehi v šoli in dobri člani pionirske organizacije.

MARIBOR

Dežurna lekarna: »Studentica, Gorkoga 18. Slovensko narodno gledališče: Tovež ob 20. Čajkovski, Evgenij Onegin. Red LMS. Sreda: zaprt.

Radio Maribor: 5.30 Prenos sporeda Radia Ljubljana; 7.30 Melodije v ritmu; 7.50 Oglasi in objave; 8.00 Slovenske narodne poje Tri Polonce; 8.15 Za naše gospodinjice; 8.20 Zabavna glasba; 8.30 Poročila; 8.40 Operetni naslovi; Od 12.00 do 16.00 Prenos sporeda Radia Ljubljana; 16.00 Slovenske narodne v priredbi Filipa Bernarda polo solisti enarbovske Opere; 15.30 Mariborski teleton; 16.45 Vesele polke in valčki; 17.00 Prenos sporeda Radia Ljubljana.

Kino Maribor: Partizan: amer. film »Glej pičkas. Udarnik: amer. film »Zapor za Zene«.

Letovanja se bodo pričela v začetku julija. Tako bo odšlo v dve izmenah v obmorsko letovanje v Koper 400 gorških otrok, v letovanje na Tolminsko, na višinsko letovanje 400 tamkajšnjih otrok. Na planinsko letovanje v Lokve bo poslanih 50 do 100 otrok, prav tako 50 do 100 otrok na letovanje na Tolminsko. Na obmorsko letovanje pri Pulju jih bo 50 in nadaljnjih 50 na letovanje ob Krki na Dolenskem blizu Toplice. Trideset pa jih bo šlo na letovanje v Avstrijo. To pa so otroci z najboljše učnimi uspehi v šoli in dobri člani pionirske organizacije.

Sport

Odlični rezultati celjskih atletov

Pred dnevi je AD Klavdivar pridelovalci plačevali svoje obveznosti do družbe na podlagi katastra. Na glede na solidnost in pravičnost takega načina obdavčenja v kmetijstvu na splošno, je vendarle dajati precejšnje in neupravičene prednosti Savinjski dolini. Ker kataster ni izračunan na podlagi pridelovanja industrijskih rastlin, v tem primeru hmelja, bi po vsem tem n. pr. Kozjanski plačevalo višje davčne obveznosti, kakor pa dolina zelena zlata — savinjskega goldinga. Zato tudi Uradni list (št. 13 od 24. marca) predvideva uvedbo dopolnilne davčne lestvice za industrijske rastline.

V nedelje 6. junija bo pod Stolom velika planinska slovesnost. Ta dan bodo odprli novi Valvazorjev dom, ki pa že danes služi namenu

SPORT V KRATKEM

Nogometna reprezentanca Urugvaja je v nedeljo doživela že drugi neuspeh. V okviru priprav za bližnje svetovno prvenstvo v Šviciji je dvakratni svetovni prvak odigral v Madridu tekmo z domačim klubom Real, ki je zmagal 1:0 (1:0). Prvenstvena nogometna tekma celjske nogometne podzveze med Unjarcem iz Šoštanja in Zalcem se je končala 3:5 (1:2). Po tej tekmi je Unjar na predzadnjem mestu v lestvici, kar je precejšen neuspeh v spomladanskem delu tekmovalca.

Telovadni nastop Partizana v Litiji

Partizani so v nedeljo v Litiji nastopili v okviru priprav za bližnje svetovno prvenstvo v Šviciji. Partizani so v Litiji nastopili v okviru priprav za bližnje svetovno prvenstvo v Šviciji. Partizani so v Litiji nastopili v okviru priprav za bližnje svetovno prvenstvo v Šviciji.

MALI JODY

Po knjigi M. Kinnun Rawlingsove — Riše Miki Muster

DANES NEMŠKI ATLETI V LJUBLJANI

Atleti Odreda imajo danes v gostino ekipo Instituta za telesno vzgojo iz Stuttgarta, s katerimi se bodo pomerili na svojem Stadionu ob Titovi cesti. Pričetek tega zanimivega mednarodnega atletskega dvoboja je ob 16.30. — Gostje iz zapadne Nemčije imajo v svojih vrstah nekaj odličnih tekmovalcev, zato se obetajo zelo zanimive borbe.

Za 100 din PRUJETEN DOPUST! Ne zamudite!

Zahtevajte srečke TURISTIČNE LOTERIJE V vseh trafikah, kioskih Jugoreklam, prodajalnih Državne založbe Slovenije in turističnih uradih!

Podjetje za gostinstvo in turizem »MILOČER«

MILOČER PRI BUDVI sprejema rezervacije od vseh koristnikov dopusta za penzion po cenah: V času apartma I II III IV od 15. VI. in do 30. VI. in od 1. IX. 595.— 535.— 510.— 480.— 450.— od VII. in VIII. mes. 675.— 625.— 590.— 555.— 530.— Za otroke do 4 let so cene od 260 do 302 din izven sezone, od 280 do 322 din v sezoni, brez posebnega ležišča pa 222 din. — Za otroke od 4—7 let so cene od 310 do 360 din izven sezone, 340 do 384 din v sezoni, brez posebnega ležišča pa 254 din. — Letovišče ima velik park, dve plaži, čolne, dve igrišči za tenis in odbojko ter otroško igrišče. — Redni promet z lastnim avtobusom od Budve.

7. Domislil se je, da je Oliver zmerom pazil, da je bila os ravna in okrogla. Sredi pobočja je stala divja češnja, splezal je nanjo in našel lepo gladko vejico. Ko je je odrezal primeren konec, so manjkale še lopatice. Palmovi listi so bili za to kot nalašč. Izrezal je iz njih dva trakova, ju v sredini previdno prebodel in potisnil os skoznja. Naravnal ju je tako, da sta stala pravokotno drug na drugega. Zdaj je bilo vse pripravljeno. Od vseh strani si je ogledal svoj umotvor, nato pa rogovičici čvrsto zasadil v peščeno dno.

8. Voda je bila plitka, a je precej drla. Lopatice so se morale komaj dotikati njene gladine in trajalo je nekaj časa, da je prav postavil svoj mlinček. Nato pa ga je tok zgrabil, os se je začela vrteti in palmovi listi drug za drugim potapljati. Jody se je globoko oddahnil in se ves prepustil čaru svojega malega izdelka. Gor — čez — dol — gor — čez — dol... Tako pojde zdaj nemara na večne čase. Če ne bi padalo v vodo velo listje in suhe vejice, ne bi bilo zadržka. Kdo ve, ali se ne bi vrtelo še, ko bo Jody že tako star kot njegov oče?

9. Da bi lahko udobneje opazoval, se je Jody zleknil v pesek. Odstranil je kamen, ki je tiščal v rebra, in si v mehka tla izdolbel ležišče za rame in boke. Glavo si je podprl z rokami in se sanjavo zagledal v vrtnice se mlinček. V njegovi igri je bilo nekaj uspešnočnega, in kakor so se potapljale palmove lopatice, tako so začele Jodyju utripati veke. Z mlinčka so se utrinjale drobne kapljice in se lesketale. Enolično je žuborela voda. Iz gozda so prihajali mirni in tihi glasovi. Belo lisasto nebo se je zagnilo nad njim. Zaspal je.

Elizabetha je nežno položila svojo roko na njeno mršavo, na kateri so bile velike rjave lise. »To praviš zdaj. Toda če ne bi bil Pjotr zbral poguma —« »Pjotr je dober,« je rekla Chana; tri besede, ki so bile kot potrdilo in pečat pod karakteristiko Pjotra Gargasa. Uprla je oči v mladi obraz. »Zala si, Betka. Škoda, da tvojega moža ne bom poznala.« »Kdo pa misli kaj takega, teta. Saj jih nimam še niti osemnajst.« »Tudi jaz nisem bila dosti starejša. Moj mož je bil tako pobožen — nikoli me ni pogledal pred poroko. Sicer bi me bil najbrž pustil.« Elizabetha se je zasmejala in pogoltnila solze, ki so ji hotele privreti v oči. »Betka!« »Da, teta?« »Kaj boste začeli, ko bom umrla?« »Ne govori zdaj o tem!« »Kdaj pa naj govorim o tem? Betka, morali bi proč.« »Proč od tod? Ali si moreš misliti, da bo mamica hotela?« »Najprej gre zate. Ti vendar ne moreš sedeti tu in pomagati Rechi brisati prah.« Hudomušno je pogledala po natančnem redu, ki je vladal v sobi. »Tu se zares zdi, ko da je že vsega konec — pokajeno in pospravljeno.« Elizabetha je pokimala. »Prava strast,« je rekla tih. Vsakokrat, ko je prišla o počitnicah domov, je našla v materi večje nagnjenje k redu in snagi. Pjotr je z edino roko vzdrževal malo hišico v brezhibni snažnosti. Kljub

temu se je Recha brez miru vrtela po sobah, premikala slike in ogledala, gledala po kotih in pod preprogami ter drgnila madeže, ki jih ni bilo. Tudi njena potreba po telesni snagi je postala prava muka. Navadila se je, da se je štirikrat ali petkrat na dan kovala v vroči vodi, kar nikakor ni bilo koristno njenemu zdravju. Ko je dobila nekoč majhen izpuščaj na zgornji ustnici, je ostala več dni v svoji sobi, neprestano namakala vneto mesto z alkoholom in vsa drhtela od nevolje nad samo seboj. »Da, to je bolesino,« je ponovila Elizabetha. »Morali bi vprašati zdravnika za živčne bolezni.« »Otrok, ta gnus je globoko v duši,« je odgovorila Chana in zaprla oči. Z jasnovidnostjo tistih, ki odhajajo s sveta, se je spomnila davno minulih stvari. Za zaprtimi vekami je gledala hišico in žalostno malo dvorišče v Wieniawi; videla se je zaprt v sobo, kako divje stresa zapah, in gledala je gnusobo zunaj: črni postavi, ki sta se zibali na drevesih, in kozake, ki so se ravnodušno spravljali nad štiri-najstletnega otroka. »Proč morata,« je rekla spet. »Prodajta, kar moreta. Ne čakajta dolgo. Tu bo zopet hudo.« »Misliš resno? Dokler živi maršal —« »Maršal! Baje se prav čudno vede v svojem varšavskem gradu. Okoli njega in za njim pa so ljudje... O, Betka,« je zastokala. »Ta strašni pritisk — že spet začena —« »Preveč govoriš, teta Chana.« Elizabetha je pokleknila k postelji in položila lice na roko, ki je utrujeno visela čez rob postelje. Chana se je pomirila. Spet je dihala enakomerneje. »Tvojega starega očeta so umorile zveri,« jo je slišala Elizabetha. »Nato pa so umorile še tvojega očeta.«

Prestrašeno jo je pogledala. Videla je, kako se Chana smehljala z razpokanimi ustnicami. »Ne, Betka, ne blede se mi. Ti misliš, da je tvoj oče umrl v boju z Rusi. Pa ni tako. Človek, ki ga je bil kaznoval tedaj pred »Nadvojvodo Rainerjem«, ga je umoril.« »Stotnik Schaller?« je neverno vprašala Elizabetha. »Poznala je staro zgodbo. Srce ji je vedno zadržalo, če se je spomnila. Še nedavno, pred kamnitno podobo v dunajski cerkvi, se je spomnila.« »Schaller?« je vprašala še enkrat. »Toda kdaj in kako? Saj vendar ni prišlo do dvoboja.« »Dvoboja! Ali si že kdaj slišala, da tvega tak podlež življenje?« Njen glas je bil močan. Oči so ji vzplapolale od gnusa in sovraštva. Brezskrbno se je obrnila k Elizabethi. »Nikar, teta Chana! Ti moraš vendar tiho ležati.« »Dovolj dolgo že ležim tiho. Betka — tvoji materi nisem pravila. Bolje, da misli, kar so mislili vsi. Ti pa vеди —« Začudo, kako so ji ostala v spominu vsa dejstva, ki jih je mogla zbrati tedaj v zapuščenih vojašnici iz praznega pisarjevega besedičenja. Kako je bil pustil Pattay svoje ulance v vasi, da bi sam pojezdil čez grič. Kako so slišali njegovi ljudje strele, kako so mu sledili in kako so ga našli; konj se je pasel poleg njega, o Rusih pa ni bilo daleč okrog niti sledu. »Krogle je imel v hrbtu, Betka! Ta pasji sin je storil to!« Vzvela se je pokonci med blazinami. Elizabetha jo je poslušala tako napeto, da jo je čisto pozabila svariiti. »Ti samo domnevaš vse to, teta Chana,« je zaklicala. »Vedeti tega pač ne moremo.«

